

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb**

Sociální inkluze osob se sluchovým postižením do společenského a pracovního života

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Michal CHAMKO**

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Milan VENCLÍK, MBA**

Znojmo, 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Sociální inkluze osob se sluchovým postižením do společenského a pracovního života* vypracoval samostatně pod vedením Ing. Milana Venclíka, MBA a všechny použité literární a internetové zdroje jsem uvedl v seznamu použité literatury.

Ve Znojmě dne 25. 4. 2017

.....

Michal Chamko

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu bakalářské práce Ing. Milanu Venclíkovi, MBA za odbornou pomoc, obětavý přístup a cenné rady, kterými přispěl k vypracování této bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat Unii neslyšících Brno za cenné rady, které mi poskytla a její ochotný přístup.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Michal CHAMKO
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb
Název	Sociální inkluze osob se sluchovým postižením do společenského a pracovního života.
Název (v angličtině)	Social inclusion of hearing impaired persons into social and work life

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Základním cílem práce je zjistit, jakým způsobem probíhá v praxi začleňování sluchově postižených osob do společnosti a do pracovního života. V teoretické části budou charakterizovány principy sociální společenské exkluze skupin lidí se zdravotním postižením. Dále budou popsány celospolečenské důvody a nutnosti tyto skupiny integrovat do společnosti. A poté bude definována cílová skupina a jejich základní problémy. V praktické části bude provedeno dotazníkové šetření zaměřené na tuto cílovou skupinu. Výsledky budou zpracovány do grafů a budou analyzovány a vyhodnoceny.

Postup práce:

1. Studium a rešerše odborné literatury se zaměřením na danou problematiku
2. Stručný popis a analýza cílové skupiny sluchově postižených, kteří jsou ohroženi společenskou exkluzí a možná rizika neřešení tohoto sociálního problému
3. Možnost využití aktivní politiky zaměstnanosti při zaměstnávání zdravotně postižených
4. Dotazníkové šetření zaměřené na cílovou skupinu
5. Vyhodnocení a závěr

Metody: deskripce, analýza, sběr dat, šetření a zhodnocení

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Speciální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Triton, 2008, 205 s. ISBN 978-80-7387-014-0.
2. HORÁKOVÁ, Radka. *Sluchové postižení*. 1. vyd. Praha: Portál, 2012, 159 s. ISBN 978-80-262-0084-0.
3. HRUBÝ, Jaroslav. *Průvodce neslyšících a nedoslýchavých*. 2. vyd. Praha: Septima, 1999, 395 s. ISBN 80-7216-096-6.
4. KRAHULCOVÁ, Beáta. *Komunikace sluchově postižených*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2003, 303 s. ISBN 80-246-0329-2.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2016

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2017

Michal CHAMKO
student

Ing. Milan VENCLÍK, MBA
vedoucí bakalářské práce

doc. Ing. Dušan DOBROVODSKÝ, CSc.
garant studijního oboru

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
rektorka SVŠE Znojmo

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jakým způsobem probíhá v praxi začleňování sluchově postižených osob do společnosti a pracovního života. Tato bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou charakterizovány principy sociální exkluze skupin lidí se zdravotním postižením a dále je definována cílová skupina a její základní problémy. V praktické části jsou popsány kavárny s neslyšící obsluhou, ve kterých je uskutečněno dotazníkové šetření, které probíhá formou řízeného rozhovoru za pomoci tlumočnicka. Dotazování je zaměřeno na výše zmíněnou cílovou skupinu. Výsledky z tohoto průzkumu jsou zpracovány do grafů a následně vyhodnoceny. Poté jsou navržena doporučení, která přispějí k lepšímu začlenění osob se sluchovým postižením do společnosti a pracovního života.

Klíčová slova: Postižení, osoba se sluchovým postižením, zaměstnávání, komunikace, začlenění

Abstract

The objective of the bachelor thesis is to find out how hearing-impaired people are included into society and professional life. The bachelor thesis is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part presents the principles of social exclusion of disabled people and next, it defines the target group and its basic problems. The practical part presents cafés with hearing-impaired service. A questionnaire survey, aimed at the target group, was conducted there in the form of controlled interviews assisted by an interpreter. The questionnaire results are worked out in the form of charts and assessed. In the conclusion, proposals leading to better inclusion of hearing-impaired people into society and professional life are submitted.

Key words: Disabled people, hearing-impaired people, recruitment, communication, inclusion

OBSAH

1	ÚVOD.....	9
2	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	10
3	TEORETICKÁ ČÁST	11
3.1	Komunikace	11
3.2	Člověk s postižením ve společnosti	12
3.2.1	Sociální Interakce	12
3.2.2	Sociální izolace	12
3.2.3	Integrace.....	13
3.2.4	Inkluze	13
3.2.5	Invalidita	13
3.3	Postižení	14
3.3.1	Tělesné postižení.....	15
3.3.2	Zrakové postižení.....	15
3.3.3	Mentální Postižení	16
3.3.4	Němota.....	16
3.3.5	Sluchové postižení	16
3.4	Rozdělení osob se sluchovým postižením.....	17
3.4.1	Neslyšící.....	18
3.4.2	Ohluchlí	19
3.4.3	Nedoslýchaví	19
3.4.4	Hluchoslepí	20
3.5	Rozdělení sluchových postižení z hlediska místa vzniku	20
3.5.1	Periferní nedoslýchavost a její dělení	21
3.5.2	Centrální nedoslýchavost.....	21
3.6	Rozdělení podle vrozených vad sluchu.....	23
3.6.1	Geneticky podmíněné sluchové vady	23
3.6.2	Kongenitálně získané sluchové vady.....	23
3.7	Komunikace sluchově postižených osob	24
3.7.1	Znakový jazyk.....	24
3.7.2	Odezírání.....	25
3.7.3	Totální komunikace	25
3.7.4	Bilingvální komunikace.....	26

3.8	Kompenzační pomůcky.....	26
3.8.1	Sluchadla.....	26
3.8.2	Kochleární implantáty.....	28
3.8.3	FM systémy.....	28
3.9	Tlumočnické služby	28
3.9.1	Poradenství pro klienty s handicapem	29
3.10	Profesní orientace.....	29
3.10.1	Zaměstnávání osob se zdravotním postižením	30
3.10.2	Pracovní rehabilitace.....	30
3.11	Shrnutí teoretické části	31
4	PRAKTICKÁ ČÁST	32
4.1	Představení kaváren	32
4.2	Vyhodnocení marketingového průzkumu	32
4.3	Navrhovaná doporučení	51
4.3.1	Odstranit předsudky zaměstnavatelů a zaměstnanců.....	51
4.3.2	Kurzy znakového jazyka.....	52
4.3.3	Přednášky na školách.....	52
4.3.4	Pořádání společenských a sportovních akcí.....	53
4.3.5	Pojízdná kavárna.....	53
5	ZÁVĚR.....	54
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
7	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	59
7.1	Seznam tabulek	59
7.2	Seznam grafů.....	59
8	PŘÍLOHY	60

1 ÚVOD

Toto téma bakalářské práce bylo vybráno na základě vlastních zkušeností autora práce, který se narodil jako osoba sluchově postižená. Autor práce podstoupil v dětství několik operací, díky kterým nyní slyší jako běžný člověk. Tento důvod přispěl ke zvolení právě tohoto tématu, protože se autor práce chtěl podrobněji seznámit s danou problematikou a následně pomoci nalézt opatření, která povedou k lepšímu začlenění osob se sluchovým postižením do společnosti a pracovního života.

V naší společnosti žije mnoho menšinových skupin, které mají problém začlenit se do většinové společnosti, neboť to neumožňuje spousta různých důvodů. Je nutností majoritní společnosti, aby se o tyto minoritní skupiny zajímala a snažila se je začlenit jak do společnosti, tak i do pracovního života, protože v tomto okamžiku začlenění se minoritní společnost nestává přítěží, ale naopak přínosem pro celou společnost.

Jednou z mnoha minoritních skupin v ČR jsou osoby se sluchovým postižením. Nejedná se pouze o osoby s úplnou ztrátou sluchu, ale i o osoby s naslouchadly, kochleárními implantáty a také o starší osoby, které přicházejí o svůj sluch důsledkem staří. Kvůli těmto omezením, nedochází u těchto osob k úplnému začlenění do společnosti a pracovního kolektivu.

Je nutností majoritní společnosti se o tyto osoby více zajímat a podat jim pomocnou ruku, která jim pomůže překonat překážky, s kterými se musí denně vypořádat. Tato většinová společnost neprojevuje dostatečnou snahu pomoci těmto osobám a naopak jim někteří jedinci z této společnosti vytvářejí tyto překážky. Jednou z těchto překážek jsou předsudky, které si většinová společnost vytvořila, jako obranný mechanismus, kterým si omlouvají situace, při kterých nejsou ochotni osobám se sluchovým postižením pomoci. Děje se tak například při komunikaci na pracovištích, kdy spolupracovníci nerespektují omezení těchto osob a nejsou ochotni projevit snahu při komunikaci s těmito osobami, tzn. nestát k dotyčnému zády při komunikaci, mluvit pomalu a více artikulovat. Tito spolupracovníci tedy nerespektují jejich pravidla komunikace a předem je odsoudí, protože se domnívají, že by jim tyto osoby se sluchovým postižením stejně neporozuměli.

Je povinností majoritní společnosti zajímat se o názory a problémy osob se sluchovým postižením a pomáhat těmto osobám začlenit se do společenského i pracovního života.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Hlavním cíle této bakalářské práce je zjistit, jakým způsobem probíhá v praxi začleňování sluchově postižených osob do společnosti a pracovního života.

Pro naplnění hlavního cíle bude potřeba splnit i následující dílčí cíle. Nejprve bude nutné v teoretické části za pomoci dostupné odborné literatury definovat pojmy související s tématem této bakalářské práce. Dále v praktické části bude potřeba představit místa, kde se osoby se sluchovým postižením scházejí a kde tedy bude provedeno dotazníkové šetření. Důležitým dílčím cílem, pro dosažení hlavního cíle, bude vyhodnocení dat získaných na základě realizovaného průzkumu a následné zpracování těchto dat do grafů. Posledním krokem v praktické části bude navrhnout vhodná doporučení, která povedou k lepšímu začlenění sluchově postižených osob do společenského a pracovního života.

K získání potřebných informací bude proveden průzkum, kde bude použita metoda dotazování formou řízeného rozhovoru. Bude tedy potřeba zformulovat anonymní dotazník. Tento dotazník bude obsahovat nejen uzavřené, ale také polootevřené a otevřené otázky, u kterých respondenti budou mít možnost se volně vyjádřit k danému tématu. Jakmile bude dotazník vytvořen, bude proveden předvýzkum, díky kterému se zjistí, zda je dotazník správně sestaven, aby nedošlo k získání chybných výsledků. Cílovou skupinou budou osoby se sluchovým postižením. Dotazování bude probíhat na akcích v kavárnách s neslyšící obsluhou, kde bude vysoká pravděpodobnost, že se zde budou osoby se sluchovým postižením scházet. Protože je v okrese Znojmo malá koncentrace osob se sluchovým postižením, nescházejí se tyto osoby ve Znojmě, ale stýkají se v kavárně v Brně, která bude spolu s další kavárnou v Praze navštívena za účelem tohoto dotazování. Bude se jednat o osobní dotazování, při kterém bude potřeba nejen dotazník, ale také tlumočnick, který bude dané otázky přesně tlumočit respondentovi a následné odpovědi od respondenta překládat autorovi této práce, který dané odpovědi zaznamená do záznamového archu. Získaná data budou vyhodnocena a poté následně pro lepší přehlednost zpracována do grafů.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Komunikace

Pro komunikaci není vytvořena jedna ustálená definice, která by platila ve všech vědních disciplínách. Komunikace se skládá ze tří pilířů a to z části dorozumivací, sdělovací a výměny informací. (Gavora, 2005 cit. podle Hricová, 2011, s. 17) Jestliže je u člověka sluch v pořádku, tak pomocí komunikace vnímá 60 % všech informací. (Houdková, 2005 cit. podle Hricová, 2011, s. 17)

„Komunikace (z lat. Communicatio, které lze chápat ve významu spojování, sdělování, ale také přenosu, společenství, participace) znamená obecně lidskou schopnost vztahů. Komunikace významně ovlivňuje rozvoj osobnosti, je důležitá v mezilidských vztazích, je prostředkem vzájemných vztahů“ (Klenková, 2006, s. 25 cit. podle Hricová, 2011, s. 17).

Smyslem komunikace je potřeba vyměnit si informace, potřeba sdělit jiným informace a potřeba sdílet jejich informace. Rozvinutá podoba komunikace se týká společného řešení problému, kdy dochází k výměně osobních názorů, které vedou, ale také nemusí k řešení problému. Doprovodná podoba komunikace je taková, že dochází k dorozumívání při společné práci. (Rozsypalová, Čechová a Mellanová, 2003, s. 137)

„Komunikace je proces, při němž dochází ke sdělování informací (jejich předávání a přijímání) mezi lidmi navzájem. Komunikace umožňuje sociální interakci“ (Rozsypalová, Čechová a Mellanová, 2003, s. 137). Komunikace může probíhat mezi dvěma lidmi nebo ve skupině. Komunikace probíhá zcela volně, každý může hovořit s každým, pokud mu v tom nebrání jazyková či jiná bariéra. Jde jen o získávání a předávání informací a práci s informacemi. Je na každém jedinci jak s danou informací naloží, zda ji použije ku prospěchu svému, nebo jí bude publikovat dál. (Rozsypalová, Čechová a Mellanová, 2003, s. 137)

Nejčastější formou komunikace pomocí, které se dorozumíváme je mluvená či psaná řeč, ale i zde patří další znakové soustavy, jako je znakový jazyk neslyšících. Komunikace může probíhat verbálně i neverbálně. Verbální komunikace je ta, která probíhá pomocí řeči a jazyka. Naopak neverbální komunikace se uskutečňuje prostřednictvím gest, mimiky, pohybu těla, ruky a vzdálenosti mezi komunikujícími. Je tedy mnoho způsobů komunikace, jak lidé získávají informace. (Rozsypalová, Čechová a Mellanová, 2003, s. 137–138)

3.2 Člověk s postižením ve společnosti

Setkáváme se s mnoha pojmy, které se zabývají začleněním člověka do společnosti. Je mnoho důvodů a problémů proč nedochází k úplnému začlenění, a proto mnozí lidé žijí život na okraji společnosti. Tito lidé se nachází ve velké psychické zátěži, která má negativní vliv na vývoj jejich myšlení.

3.2.1 Sociální Interakce

Jedná se o vzájemné působení jedné osoby na druhou. Při styku s druhou osobou na sebe vzájemně působíme a to pozitivně či negativně a tím dochází k vzájemnému ovlivnění a přenosu informací. Lidé se nevrací na místa, kde se k nim chovají negativně, ale vyhledávají taková místa, kde se k nim staví pozitivně. Neboť čím lepší jsou vztahy, tím snadněji dochází k začleňování se do společnosti. (Rozsypalová, Čechová a Mellanová, 2003, s. 132–133)

Každý z nás má potřebu vyhledávat přítomnost druhých osob, v literatuře se hovoří o afilaci. Při této potřebě dochází k získávání nových poznatků, zpětné vazby našeho chování, které vede k rozvíjení sebe sama. Díky této potřebě vyhledávat přítomnost druhých osob, získávají lidé přátelství, spolupráci a lásku. (Rozsypalová, Čechová a Mellanová, 2003, s. 134)

3.2.2 Sociální izolace

Jedná se o situaci, při nichž se člověk cítí sám. Je to způsobené tím, že se nachází v novém prostředí, ve kterém nemá vytvořené žádné bližší vazby a ještě se mu nepodařilo navázat nové kontakty. Dostal se tedy do sociální izolace, ve které nemá vytvořen bližší vztah s lidmi, má potíže s navazováním kontaktů s okolím. (Rozsypalová, Čechová a Mellanová,

2003, s. 136) Takovému člověku chybí vzájemné působení druhé osoby neboli sociální interakce, která již byla zmíněna v předchozím tématu. (Rozsypalová, Čechová a Mellanová, 2003, s. 132)

3.2.3 Integrace

„Můžeme vymezit jako snahu o úplné zapojení handicapovaného jedince, splynutí, začlenění a zapojení ve společnosti. WHO definuje integraci jako sociální rehabilitaci, jako schopnost osoby podílet se na obvyklých sociálních procesech“ (Fischer a Škoda, 2008, s. 23). Je to snaha o úplné začlenění minoritních znevýhodněných skupin do majoritní většinové společnosti, které sebou přináší řadu překážek. Toto soužití majoritních a minoritních skupin vytváří novou společnost, která obsahuje hodnoty obou stran. (Slowík, 2007, s. 31)

3.2.4 Inkluze

„Inkluze je nikdy nekončící proces, ve kterém se lidé s postižením mohou v plné míře zúčastňovat všech aktivit společnosti stejně jako lidé bez postižení“. Jedná se o běžné zapojování postižených osob do všech činností, a pokud je možnost, tak bez speciálních prostředků a pomůcek. (Slowík, 2007, s. 32)

Inkluze je vylepšená verze integrace. Opírá se o to že, každé dítě má právo navštěvovat základní školu, aniž by bylo předem rozřazeno, zda potřebuje speciální vzdělávací potřeby, nebo ne. Tato vylepšená verze přináší radikální rozhodnutí, které nabourává filozofii celého školství. (Tannenbergerová et al., 2010, s. 8)

„Cíle stanovené v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání jsou podle názoru učitelů žáků se sluchovým postižením velmi náročné a obtížně dosažitelné. Jedním z mnoha důvodů je především absence akustického vnímání a zpětné vazby, které jsou nezbytné pro přirozený jazykový vývoj dítěte“ (Doležalová, 2012, s. 80).

3.2.5 Invalidita

Prof. I. Tomeše DrSc. definuje invaliditu jako „přechodné, nebo trvalé, tělesné, či duševní poškození, nebo ztrátu určité funkce, či části organismu, s následnou sníženou pracovní schopností, popř. společenským uplatněním“ (Venclík et al., 2016, s. 15–16).

Podle zákona 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění jsou klasifikovány tři stupně invalidity. Tyto stupně se klasifikují pomocí procent, které vyjadřují sníženou pracovní schopnost. Invalidita prvního stupně je klasifikována od 35 % do 49 %. Druhý stupeň invalidity je klasifikován od 50 % do 69 % a invalidita třetího stupně je nejméně o 70 % snížené pracovní schopnosti. (Zákon č. 155/1995 Sb., § 39)

Podle vyhlášky 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity, se posoudí stupně poklesu pracovní schopnosti. Tento pokles pracovní schopnosti se stanoví procentní mírou, u kterého je nutné určit zdravotní postižení, a její vliv na poklesu pracovní schopnosti. Pokud bude postižení kolísat a to tak, že se bude zlepšovat a zhoršovat, tak se stanoví průměrný rozsahu funkčního poklesu. Pokud se jedná o více postižení na jednou, tak se stanovuje procentní míra z toho postižení, které způsobuje nejvíce pokles pracovní schopnosti a při stanovení procentuální míry se přihlíží k ostatním postižením. (Zákon č. 359/2009 Sb., § 2)

Na invaliditu lze také pohlížet z medicínského, ekonomického, sociologického a z právního pohledu. Jedná se o dlouhodobý či trvale ustálený stav, který přináší neschopnost výdělečné činnosti, snížení příjmů z výdělečné činnosti, nebo neschopnost připravit se na povolání. (Venclík et al., 2016, s. 16)

3.3 Postižení

Definice postižení podle WHO zní: „částečné nebo úplné omezení schopností vykonávat některou činnost či více činností, které je způsobeno poruchou nebo dysfunkcí orgánu“ (Novosad, 2006, s. 13).

Podle statistiky z ČSÚ kdy byl ke dni 31. 12. 2012 celkový stav populace v ČR 10 516 125 obyvatel a z toho podíl postižených obyvatel v ČR byl 1 077 673. Z této statistiky vyplívá, že z celkového počtu obyvatel bylo 10,24 % osob se zdravotním postižením. V tabulce 1 je uvedeno celkové zastoupení jednotlivých postižených podle typu zdravotního postižení v ČR a výsledky. (Český statistický úřad, 2014)

Tabulka 1 Zastoupení zdravotně postižených v ČR

Typ zdravotního postižení	Tělesné	Zrakové	Sluchové	Mentální	Duševní	Jiné	Celkem
Celkem	500 167	102 195	86 476	104 574	145 517	54 327	1 077 673

Zdroj: Český statistický úřad, 2014

3.3.1 Tělesné postižení

Jedná se o postižení, při kterém je značně narušena motorika těla. Toto postižení se dělí na vady vrozené a získané. Vady získané jsou v průběhu života nejčastěji způsobené úrazy jako je poranění míchy, amputace a také mohou být způsobené závažným onemocněním. Vrozené vady mohou vzniknout v průběhu prenatálního vývoje anebo při komplikacích při porodu. (Machová, 1994 cit. podle Slowík, 2007, s. 98)

Vítková (1999, cit. podle Fisher, Škoda, 2008, s. 34) uvádí, že tělesné postižení jsou „vady pohybového a nosného ústrojí, tj. kostí, kloubů, šlach i svalů a cévního zásobení, jakož i poškození nebo poruchy nervového ústrojí, které se projevují porušenou hybností“.

3.3.2 Zrakové postižení

Zrak je nejdůležitějším smyslem, díky kterému získáváme informace. Uvádí se, že zrakem získáváme až 90 % všech informací. Ztráta zraku se rovná ztrátě orientace a nemožnosti zpracovávat informace zrakovou cestou. Jestliže jde o dlouhodobé postižení, tak je značně narušen psychický stav jedince i jeho socializace. (Slowík, 2007, s. 59)

„Za osobu se zrakovým postižením (z pohledu tyflopédie) považujeme toho jedince, který i po optimální korekci (medikamentózní, chirurgické, brýlové apod.) má v běžném životě problémy se získáváním a zpracováním informací zrakovou cestou (např. čtení černotisku, zraková orientace v prostoru atd.)“ (Vitásková, Ludvíková a Soukalová, 2003 cit. podle Slowík, 2007, s. 59).

3.3.3 Mentální Postižení

Mentální postižení je nejhorší na představu a vcítění se do člověka s tímto postižením, protože všechny ostatní handicap si lze nějakým způsobem vyzkoušet. U tohoto postižení dochází k odlišnému vývoji a k narušení vývoje ve všech složkách, jedná se o vývojovou úroveň, komunikační schopnosti, rozumové schopnosti a budování sociálních vztahů. Pojem mentální postižení lze definovat z různých přístupů a to z přístupu biologického, psychologického, sociálního, pedagogického a právního. (Slowík, 2007, s. 109–110)

„Postižení je chápáno jako neschopnost dosáhnout odpovídajícího stupně intelektového vývoje (méně než 70 % normy), přestože byl takový jedinec přijatelným způsobem výchovně stimulován“ (Vágnerová, 2004 cit. podle Fisher a Škoda, 2008, s. 91).

3.3.4 Němota

Jedná se o ztrátu schopnosti, při níž se člověk není schopen domluvit vlastní řečí. U toho onemocnění je sluch v pořádku. Nejčastější dorozumivacím prostředkem je znakový jazyk pomocí, kterého se dorozumívají. Příčinou neschopnosti mluvit mohou být úrazy, onemocnění hlasového ústrojí a porušení centra řeči v mozku. (Venclík et al., 2016 s. 19–20)

3.3.5 Sluchové postižení

Světová zdravotnická organizace uvádí, že v roce 2015 je na celém světě více než 5 % celosvětové populace postiženo sluchovou vadou. Jedná se o 360 milionů lidí, z nichž je 328 milionu dospělých a 32 milionu dětí, kteří mají sluchovou vadu. Příčinou sluchové vady jsou vystavené nadměrnému hluku, stárnutí, užívání drog a chronické ušní infekce. WHO také uvádí že, současná výroba sluchadel splňuje méně než 10 % celosvětové potřeby.

WHO uvádí, že až 50 % případů ztráty sluchu lze předcházet díky prevenci. Uvádí příklady jako imunizaci dětí proti meningitidě a dospívající dívky proti zarděnkám. Dále uvádějí, aby se zvýšila kontrola na hlasitých pracovištích, tak aby jednotlivci užívali špunty do uší a sluchátka a mnoho dalších příkladů prevence. (World Health Organization, © 2016)

Mukšnáblová (2014, s. 24–25) ve své publikaci uvádí, že poškození sluchu je mnohem snazší předcházet pomocí prevence než následné poškození léčit. Dále ve své publikaci rozděluje prevenci na primární a terciální. Primární prevence zabráňuje vzniku vrozených sluchových vad a to tak, že informuje budoucí matky o rizicích jako je užívání alkoholu a drog na plod. Sekundární prevence je založena na podchycení sluchového onemocnění a jeho včasné léčení. Jedná se tedy o pravidelné docházení na kontrolní vyšetření.

3.4 Rozdělení osob se sluchovým postižením

„Sluchové postižení je následkem organické nebo funkční vady (resp. poruchy) v kterékoli části sluchového analyzátoru, sluchové dráhy a sluchových korových center, příp. funkcionálně percepčních poruch,“ (Slowík, 2007, s. 72). Slowík (2007, s. 74–75) rozděluje sluchová postižení podle typu, stupně sluchové ztráty, podle doby vzniku a podle etiologie, jak je uvedené v tabulce 2.

Tabulka 2 Klasifikace sluchového postižení podle různých kritérií

Klasifikace sluchového postižení	
podle typu	<ul style="list-style-type: none"> • převodní vady (vady vnějšího a středního ucha – jedince špatně slyší, jde o kvalitativní postižení sluchu) • percepční vady (vady vnitřního ucha a CNS – jedinec špatně rozumí, jde o kvalitativní postižení sluchu) • smíšené vady
podle stupně (intenzity) sluchové ztráty	<ul style="list-style-type: none"> • nedoslýchaví <ul style="list-style-type: none"> - lehce (sluchová ztráta 26–40dB) - středně (sluchová ztráta 41–55dB) - středně těžce (sluchová ztráta 56–70 dB) - těžce (sluchová ztráta 71–91 dB) • neslyšící • ohluchlí
podle doby vzniku	<ul style="list-style-type: none"> • vrozené postižení • získané postižení (prelingvální nebo postlingválně)
podle etiologie	<ul style="list-style-type: none"> • orgánové postižení • funkční postižení

Zdroj: (Slowík, 2007, s. 74–75)

Jako u zrakového postižení tak i u sluchového postižení dochází ke snížení přísunu informací, jedná se až o 60 %. Při ztrátě sluchu dochází ke komunikační bariéře, ztížení orientačních schopností a ke zhoršení psychického stavu jedince. Při ztrátě sluchu přijde jedinec také o bezpečnostní funkci, neboť sluch je jediný ze smyslů, který je aktivní ve spánku. (Slowík, 2007, s. 71)

3.4.1 Neslyšící

Jedná se o sluchovou vadu, s kterou se člověk buď narodí, nebo jí získá před dokončením vývoje řeči, u které dojde k narušení schopnosti slyšet. V odborných publikacích se také setká s pojmem prelingvální sluchová postižení. Jedná se přibližně do 6 let života dítěte. Ztrátu sluchu způsobují příušnice, traumata, úrazy hlavy, opakované hnisavé záněty ucha a zánět mozkových blan. (Lejska, 2003 cit. podle Horáková, 2012, s. 20)

Pojem neslyšící vymezuje i zákon, a to zákon č. 155/1998 Sb., zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob. Tento zákon považuje za neslyšící pouze osoby s prelingválním sluchovým postižením. Dále zde spadají sluchově postižené osoby, které nejsou schopny plnohodnotně porozumět mluvené řeči. Jedná se o postižené osoby, které ztratili sluch po rozvinutí mluvené řeči, ale jsou postiženi úplnou či praktickou hluchotou a osoby těžce nedoslýchavé. (Zákon č. 155/1998 Sb., § 2)

Této sociálně znevýhodněné skupině nepomůžou žádná naslouchátka, ale jen kochleární implantáty, které mohou pomoci k rozvoji dítěte, ale musí být implantované nejpozději do 2 let života, protože dojde k atrofii sluchového centra v mozku. Pokud se tyto děti nenaučí vůbec mluvit, tak vydávají různé skřeky a veřejnost je považuje za mentálně postižené. (Hrubý, 1999, s. 45)

Rodiny zde mají zcela omezené možnosti rodinné výchovy a to z důvodu nemožnosti imitací zvukových podnětů. Z hlediska vývoje dítěte, ve kterém je nedostatek zvukových podnětů, nedochází k rozvoji mluvené řeči. Řeč a zvuky neslyší a proto nedochází k napodobování a rozvoje řeči, dochází k vydávání různých skřeků. Začínají též opožděně chodit a pohybově se vyvíjet. Při ztrátě sluchu před vývojem řeči hraje velkou roli věk, protože dojde k okamžitému stagnování vývoje řeči. V prvním roce života jsou minimální rozdíly mezi normálním (zdravým dítětem) a sluchově postiženým dítětem. Postupem času, kdy je věkový rozdíl větší, tak se i rozdíly mezi dětmi stupňují. Postupem času dítě přijde na to, že musí své objekty mnohem více pozorovat, aby danou věc pochopil. Tyto děti se

musí více zaměřovat na mimiku a pohyb těla, a když jim při komunikaci unikne pohyb rukou, mimika apod. tak dochází k zmatku a neschopnosti pochopení dané situace a vznikne chaos. (Krahulcová, 2003, s. 73–74)

„V důsledku všech uváděných faktorů při akustických výchovných a komunikačních přístupech neslyšící děti dozrávají opožděně i emocionálně, chybí jim pocit sebejistoty a bezpečí a mají velmi často sklon k afektivním reakcím“ (Krahulcová, 2003, s. 74).

3.4.2 Ohluchlí

Jedná se o sluchovou vadu získanou náhle, nebo postupně po dokončení vývoje řeči, při které došlo k narušení schopnosti slyšet. V odborných publikacích se také vyskytuje tento pojem pod pojmem postlingválně sluchově postižení. Zde velkou roli hraje vývoj řeči, který nejvíce ovlivňuje věk, kdy ke ztrátě sluchu došlo. Jedná se o přibližně od 6. roku života dítěte. Ke sluchovým ztrátám dochází při poranění hlavy, dále taky při akustickém traumatu, hormonální a metabolické poruše a dlouhodobému vystavení sluchové zátěže nad 85 dB, při kterém dochází k nevratnému poškození sluchových buněk. (Lejska, 2003 cit. podle Horáková, 2012, s. 20)

Ohluchlý člověk není schopen regulace vlastní řeči, a proto mluví buď příliš nahlas, nebo potichu. U těchto lidí se předpokládá, že čím později se ohluchlost vyskytne, tím lépe budou ovládat svojí řeč. (Hricová, 2011, s. 15)

Hrubý (1999, s. 44) ve své publikaci uvádí, že hlavním problémem je problém psychologický a to, protože zde tato postižená skupina slyšela zvuky a pak o tuto možnost přišla. A tento psychologický problém si nese sebou celý život. I zde je možnost vyléčení pomocí kochleárního implantátu. Další problémem je uspěchanost dnešního světa, kdy se komunikace zkracuje a urychluje. Znesnadňuje jim to písemnou komunikaci, se kterou se dorozumívají.

3.4.3 Nedoslýchaví

Hrubý (1999, s. 43) ve své publikaci uvádí, že: „nedoslýchavost znamená každé zhoršení sluchu oproti běžné populaci, nikoliv však jeho úplné vymizení“. Jedná se o sluchovou vadu, která se dá kompenzovat elektronickými sluchadly. Valnou většinu nedoslýchavých tvoří starší lidé, neboť součástí stárnutí je postupné zhoršení sluchu. Avšak táto sociální

skupina má největší problém se začleňováním se do společnosti. A to z důvodu, že když se nenaučí znakovou řeč, tak je nepřijme mezi sebe společenství neslyšících. (Hrubý, 1999, s. 43–44)

Nedoslýchavost může nastat v jakémkoliv časovém období. Tato skupina je velice různorodá, protože zde patří jakýkoliv člověk, kterému se zhorší sluch. Základním problémem, s kterým se vypořádají je změna socializace a to kvůli zhoršení jejich komunikace. Hlavním cílem je, udržet si komunikační dovednosti, které běžně ovládali před zhoršením se sluchu. (Leonhardt, 2002 cit. podle Hricová, 2011, s. 12)

3.4.4 Hluchoslepí

Zákon č. 155/1998 Sb., zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob považuje za hluchoslepe všechny osoby, které mají souběžné postižení sluchu a zraku. Tento zákon nerozlišuje, kdy k souběžnému postižení došlo a jaký je jeho rozsah. (Zákon č. 155/1998 Sb., § 2)

Toto onemocnění vzniká zcela výjimečně. Ke zhoršení zraku a sluchu nedochází souběžně, ale v různém období. Děti s tímto postižením byly zařazovány do speciálních škol podle převažující vady. Tyto děti vyžadují speciální požadavky. Po roce 1992 vznikají první dvě centra pro hluchoslepe, nachází se v Berouně a v Olomouci. (Hrubý, 1999, s. 41)

3.5 Rozdělení sluchových postižení z hlediska místa vzniku

Z hlediska místa vzniku se dělí na periferní nedoslýchavost a centrální nedoslýchavost. Periferní nedoslýchavost se zabývá sluchovými buňkami. Jestli jsou poškozené nebo ne dále se zabývají vytvořenými překážkami v uchu. Na základě poškození dochází k zařazení do tří kategorií. Centrální nedoslýchavost se zabývá zpracováním sluchových signálů v mozku. Na základě získaných hodnot, pak vymezují jednotlivé stupně sluchových postižení. (Horáková, 2012, s. 13–14)

3.5.1 Periferní nedoslýchavost a její dělení

Periferní nedoslýchavost se dělí na převodní, percepční a smíšenou. Odlišují se tak, že sluchové buňky jsou buď v pořádku, ale jejich stimulaci brání nějaká překážka, nebo jsou sluchové buňky poškozené a není možnost je nijak stimulovat zvukem, nebo se odlišují kombinací, a to tak, že jsou poškozené sluchové buňky a zároveň je v uchu vytvořením překážka. (Horáková, 2012, s. 13–14)

Horáková (2012, s. 13) ve své publikaci uvádí, že u *převodního postižení* jsou sluchové buňky zcela v pořádku, ale nejsou dostatečně stimulovány zvukem a to díky překážkám. Tyto překážky se nachází ve středouší. Může se jednat o nahromaděný ušní maz, který ztvrdne v zátce, dále může jít také o zvětšení nosních mandlí, opakované záněty středního ucha a protržení bubínku.

Lavička, Šlapák (2002, s. 275 cit. podle Horáková, 2012 s. 13 - 14) „rozlišují *percepční vady* na kochleární – porucha přeměny zvuku v elektrický signál ve vnitřním uchu a retrokochleární – porucha vedení zvukového signálu osmým hlavovým nervem a sluchovou dráhou v mozkovém kmeni. Příčiny sensorineurální vad sluchu jsou vázány na funkci smyslového epitelu vnitřního ucha, sluchového nervu a sluchové dráhy, které spojuje periferní a centrální část sluchového analyzátoru. Percepční poruch je mnohem více než převodních a představují závažnější problém diagnostický a léčebný“.

Smíšená je kombinace převodní vady a percepční vady. Při nichž jsou sluchové buňky poškozené a nejsou schopné být stimulované zvukem a navíc je v uchu je vytvořená překážka formou zátky, která brání v přenosu zvuku. (Horáková, 2012, s. 13–14)

3.5.2 Centrální nedoslýchavost

„Zahrnuje komplikované defekty způsobené různými procesy, které postihují korový a podkorový systém sluchových vad. Jedná se o abnormální zpracování zvukových signálů v mozku“ (Horáková, 2012, s. 14). Jednotlivé stupně sluchových poruch lze posuzovat podle ztráty sluchu v decibelech. Měření ztráty sluchu se měří pomocí audiometrie.

Tabulka 3 Posouzení výsledků audiometrie podle ztráty v decibelech pro vzdušné vedení v oblasti řečových frekvencí

normální stav sluchu	0 dB–20 dB
lehká nedoslýchavost	20 dB–40 dB
středně těžká nedoslýchavost	40 dB–60 dB
těžká nedoslýchavost	60 dB–80 dB
velmi těžká nedoslýchavost	80 dB–90 dB
hluchota komunikační (praktická)	90 dB a více
hluchota úplná (totální)	bez audiometrické odpovědi

Zdroj: Lejska, 2003, s. 36 cit. podle Horáková, 2012, s. 14

Normální stav sluchu z hlediska audiometrie je od 0 dB do 20 dB, Člověk bez problému rozumí šeptané řeči, šumění listí ve větru a tikot hodinek. Lehká až středně těžká nedoslýchavost z hlediska audiometrie je od 20 dB až do 60 dB. Člověk má problém s rozhovorem v prostředí, kde je více lidí najednou. Při těžké až velmi těžké nedoslýchavosti z hlediska audiometrie je od 60 dB do 90 dB. Komunikace bez kompenzačních pomůcek je zde špatná. Takový člověk neslyší hluk vysavače a hudbu z reproduktoru. Hluchota komunikační je z hlediska audiometrie od 90 dB a více. Člověk zde neslyší hluk aut. Tyto údaje o sluchových ztrátách jsou zobrazeny ve výše uvedené tabulce 3. Světová zdravotnická organizace hodnotí sluchové vady odlišně. Toto odlišné hodnocení naleznete v tabulce 4. (Horáková, 2012, s. 14–15)

Tabulka 4 Klasifikace sluchových vad podle WHO

Velikost ztráty sluchu podle WHO	Název kategorie ztráty sluchu
0–25 dB	Normální sluch
26–40 dB	Lehké poškození sluchu
41–60 dB	Střední poškození sluchu
61–80 dB	Těžké poškození sluchu
81 dB a více	Velmi těžké poškození sluchu až hluchota

Zdroj: Horáková, 2012, s. 15

3.6 Rozdělení podle vrozených vad sluchu

Vrozené vady sluchu se dělí z hlediska doby vzniku na geneticky podmíněné vrozené vady a na kongenitálně získané podmíněné sluchové vady. (Horáková, 2012, s. 19–20)

Každá tato vrozená vada přináší postiženému jedinci překážku, která jim bude bránit k prožití plnohodnotného života. Vrozená vada nepřináší překážku jenom postiženému jedinci, ale také rodině, které přináší změnu situace, při nichž se musí vypořádat s tím, že se jim narodí dítě s vrozenou vadou. Tyto rodiny budou mít výchovu postiženého jedince značně stíženou a to tak, že se budou muset snažit o vytvoření takových podmínek, které budou důležité pro jeho rozvoj a přípravu na život.

3.6.1 Geneticky podmíněné sluchové vady

Genetické postižení jedince se nachází buď v každé generaci (autozomálně recesivní dědičnost), nebo také dochází k tomu, že se toto postižení přenáší ob generaci (autozomálně dominantní dědičnost). Genetické vady sluchu jedince jsou způsobeny z 80 až 90 % autozomální recesivní formou. V dnešní době je možnost rozpoznat geny, které jsou odpovědné za autozomálně recesivní ztrátu sluchu. (Horáková, 2012, s. 19)

3.6.2 Kongenitálně získané sluchové vady

Sluchové vady mohou vzniknout díky negativním vlivům při průběhu těhotenství (prenatálně), nebo při protahovaném porodu (perinatálně). V prenatálním průběhu

těhotenství je 1. trimestr nejrizikovější období pro onemocnění plodu sluchovou vadou. Můžou to způsobit antibiotika s toxickým účinkem, RTG záření apod. V perinatálním průběhu dochází k poškození sluchu dítěte, které způsobuje nízká porodní hmotnost dítěte, jedná se hmotnost do 1500 g. Dále to může způsobit novorozenecká sepe. (Lejska, 2003 cit. podle Horáková, 2012, s. 20)

3.7 Komunikace sluchově postižených osob

V komunikaci mezi majoritní a minoritní postiženou skupinou je důležitá vstřícnost majoritní skupiny. Neslyšící by se měli snažit využívat mluvenou i psanou češtinu, a okolí by se mělo snažit neslyšícím předávat informace v co nejvíce srozumitelné formě. (Slowík, 2007, s. 81)

"Vzdělávání sluchově handicapovaných dětí má svá specifika. Společnost by je měla respektovat a umožnit těmto dětem vzdělávat se v jejich rodném jazyce, kterým je český znakový jazyk" (Jeanie, 2015).

3.7.1 Znakový jazyk

Podle zákona 384/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů a další související zákony, podle kterého mají neslyšící a hluchoslepí právo zvolit komunikační systém, který odpovídá jejím potřebám. Jejich rozhodnutí má být plně respektováno tak, aby se mohli plně zapojit do společenského života. (Zákon č. 384/2008/ Sb., § 1)

Dříve byl zákon 155/1998 Sb., který nutil neslyšící k mluvené řeči a znakový jazyk byl utlačován. V roce 2008 byl tento zákon novelizován. Zákon č. 384/2008 podporuje neslyšící, aby se nejprve naučili český znakový jazyk a poté mluvený jazyk. (Mukšnáblová, 2014, s. 60)

Znakový jazyk je systémem pohybů gest, rukou a doplňujících pohybových a mimických prvků. Tento jazyk přináší sluchově postiženým lidem možnost plynule komunikovat a dorozumět se i v mezinárodním prostředí. (Slowík, 2007, s. 76–77)

Mukšnáblová (2014, s. 60) uvádí ve své publikaci, že český znakový jazyk je tvořen vizuálně pohybovými prostředky, mimikou, pozicemi hlavy a horní části trupu. Rozdíl mezi gestem a znakem je, že gesto nelze rozdělit na menší části a znak se dělí na kde, čím a jak.

3.7.2 Odezírání

Krahulcová (2003, s. 204) ve své publikaci uvádí, že jsou tři metody odezírání řeči. Jsou to metoda čistého odezírání, metoda s částečnou pomocí a metoda odezírání se systematickou simultánní pomocí.

Pro komunikaci mezi slyšícím a neslyšícím existuje několik zásad. První hlavní zásadou je že při komunikaci s neslyšícím se nemá odvracet nikdy zády, mluvit pomalu, zřetelně artikulovat a udržovat oční kontakt. Dále by komunikace měla probíhat na osvětleném místě, tak aby neslyšící mohl odezírat. Při komunikaci při které je třeba tlumočnick, vždy je potřeba směřovat komunikaci směrem k neslyšícímu nikoliv k tlumočnickovi. (Slowík, 2007, s. 80–81)

Při odezírání hraje hlavní roli schopnost odezírat a nikoliv trénink. Protože pokud dítě postrádá tuto schopnost, tak ho to nelze naučit. A dítě, které má tuto schopnost, tak jí lze rozvíjet. Schopnost odezírat rozhoduje o osudu postiženého dítě. (Hrubý, 1999, s. 74)

3.7.3 Totální komunikace

Tato forma komunikace nezavrhne a nevyzdvihuje žádnou formu komunikace a naopak učí postižené děti všechny formy komunikace. V raném věku mají převahu vizuálně motorické prostředky a v pozdějším věku dítěte se rozvíjejí odezírací schopnosti a výslovnost. Pro neslyšící dítě je znakový jazyk pochopitelnější a lehčeji zvládnutelný, orální řeč je pro ně tedy náročnější, při nichž jsou omezení malou slovní zásobou. (Mukšnáblová, 2014, s. 58–59)

Jedná se nejrozšířenější přístup v našich školách, který kombinuje znakový jazyk, mluvenou řeč, prstovou abecedu, psaní atd. Využívá se u postižených dětí, kterým nestačí pouze využití některých dorozumivacích prostředků. (Slowík, 2007, s. 79)

3.7.4 Bilingvální komunikace

Je založen na tom, že pokud dítě nezná znakový jazyk, tak se nenaučí mluvenou řeč. Znakový jazyk poskytuje dítěti přirozený vývoj. Jedná se o systém, který používá dva jazyky, ale ne současně. Zde je hlavním jazykem znakový jazyk, který je považován za jeho mateřský a druhým jazykem je národní užívaný jazyk. (Muknšnáblova, 2014, s. 59)

U tohoto přístupu nejsou znakový jazyk a mluvená komunikace využívány najednou. Při mluvené komunikaci působí slyšící učitel jako vzor, při kterém si osvojují komunikační dovednosti a výuka má funkci socializační a integrační. Úkolem neslyšícího učitele je naučit znakový jazyk, slovní zásobu a myšlení. (Jabůrek, 1998 cit. podle Horáková, 2012, s. 78–79)

3.8 Kompenzační pomůcky

Díky úspěchanosti dnešního světa a vývoji jsou v dnešní době kompenzační pomůcky na tak vysoké úrovni, že umožňují lidem s handicapem prožít s pomůckami plnohodnotný a kvalitní život. Používání kompenzačních pomůcek přináší odstranění komunikačních bariér, snížení stresu z neporozumění, zvýšení orientačních schopností, budování vztahů a pozitivní myšlení. Síť služeb, která je vytvořená v ČR, je díky hustotě na vysoké úrovni. Dnes je spousta center, ve kterých je velká ochota pomáhat a poradit.

3.8.1 Sluchadla

Jedná se o jednu z nejefektivnějších pomůcek pro přenos zvuků, které jsou používané u nedoslýchavosti. Tato pomůcka pomáhá postiženému tak, že dokáže zesílit zvuk. Tento zvuk musí být nastaven tak, aby přenos zvuku nebyl pod sluchovým prahem konkrétního dítěte nebo, aby nepřekračoval tento práh. Při překročení tohoto prahu by docházelo k přenosu nepříjemného zvuku, který by mohl dítěti způsobovat bolest. Nastavení sluchadel se odborně říká fitting. (Muknšnáblova, 2014, s. 40–41)

Tyto sluchadla fungují tak, že zesilují zvuk na takovou úroveň, kterou je poškozené ucho schopné vnímat. Pomáhají pouze lidem, kteří mají zachované zbytky sluchu a díky sluchadlům mohou vnímat mluvenou řeč. V dnešní době jsou sluchadla už na takové úrovni, že umí potlačovat rušivé zvuky a zvýrazňovat mluvenou řeč. U dětí dochází k opakovanému nastavování sluchadel a to pomocí všech lidí, kteří jsou v kontaktu s dítětem. Nastavení dochází na základě informací lidí, kteří foniatrovi sdělí, jaké zvuky dítě jistě slyší a jaké ne. (Jungwirthová, 2015, s. 33)

Je mnoho druhů sluchadel vyskytující se na trhu a příkladem jsou kapesní, závěsná, nitroušní individuální, boltcového typu, zvukovodová, kanálová, brýlová, BAHA systém a PP sluchadla.

Kapesní sluchadla se používají u dětí, které mají deformované boltce, kam není možné sluchadlo zavěsit. Je zavěšeno na šňůrce kolem krku a drátky je napojeno k uchu. Tyto sluchadla jsou pro vzdušné vedení. *Závěsná sluchadla* jsou jedny z nejužívanějších typů sluchadel. Sluchadlo se zavěsí kolem boltce a hadička na konci vede do zvukovodu. Tyto sluchadla jsou pro vzdušné vedení. *Nitroušní individuální sluchadla* jsou odlívané podle tvaru boltce a zvukovodu. Tento typ je pro vzdušné vedení. *Boltcové, zvukovodné a kanálové sluchadla* se zavedou přímo do zvukovodu. Tyto sluchadla jsou pro vzdušné vedení. *Brýlová sluchadla* mají tvar brýlí a jsou pro vzdušné vedení a kostní vedení. *BAHA systém* se skládá z procesoru, titanového čipu a spojky. Tento typ je pro kostní vedení, kdy jde zvuk přes kůži ke kosti k zašroubovanému čipu. U tohoto typu nehrozí ucpaní středouší a nedochází ke špatné zpětné vazbě na zvuk. *PP sluchadla* zahrnují analogová či digitální sluchadla. U analogových sluchadel díky dlouhému výskytu na trhu není problém jeho nastavení oproti digitálním, ale jsou doprovázeny šumem. Digitální lze nastavit jen pomocí speciálního programovacího počítače a výhodou je, že zde není žádný vedlejší šum. (Mukšnáblová, 2014, s. 41–42)

3.8.2 Kochleární implantáty

Děti, které mají sluchadlo a dostatečně rychle se nerozvíjí sluchově ani řečově, tak se dostanou mezi kandidáty na kochleární implantaci. Dostat se na listinu kochleární implantace je omezeno věkovou hranicí. Rodiče s dítětem, které má hraniční zbytek sluchu, tak mají těžké rozhodnutí, protože při implantaci kochleárního implantátu dojde k přerušení zbytků zvuku, které postižené dítě mělo a zvuk bude přenášen jen pomocí implantátu. Tento přenos zvuku se přirovnává k lidem, kteří mají lehkou nebo středně těžkou ztrátu sluchu. (Jungwirthová, 2015, s. 34–36)

U dětí při nichž se neočekává rozvoj řeči ani se sluchadlem je vhodné implantovat kochleární implantát. Dítě musí nosit sluchadla nejméně 6 měsíců, aby se ukázalo, že nedochází ke zlepšení sluchového vnímání a poté bude zařazen do seznamu kochleární implantace. Tuto operaci hradí plně pojišťovna, ale musí ji předem schválit vícečlenná komise, která se skládá z odborných lékařů, psychologa, zástupce zdravotní pojišťovny, zástupce ministerstva zdravotnictví a zástupci rodičů postiženého dítěte. (Mukšnáblová, 2014, s. 46)

3.8.3 FM systémy

Sluchově postižení se sluchadly ve školních třídách mají často problém odlišit mluvenou řeč od šumu. Toto zesílení zvuků u sluchadel není dokonalé, tak pro jeho zkvalitnění se používá FM systém. Tento systém pomáhá odstranit tyto šумы a zlepšit vnímání postiženého jedince, také může být připojen k jakémukoliv sluchadlu. FM systém funguje tak, že do třídy se umístí vysílač, který přenáší pomocí rádiových vln řeč a přenáší ji směrem k jedinci s přijímačem. (Jungwirthová, 2015, s. 36)

3.9 Tlumočnické služby

Pro sluchově postiženého člověka je využívání tlumočnických služeb neodmyslitelnou součástí života. Velmi stresující záležitostí pro sluchově postiženého je komunikace se slyšícím, protože se obává, že mu neporozumí. Proto dochází k využívání tlumočnických služeb. Tyto služby se využívají při návštěvě u lékaře a na úřadech. Využití tohoto způsobu tlumočení se označuje komunitním tlumočením. (Horáková, 2012, s. 114)

3.9.1 Poradenství pro klienty s handicapem

Jedná se o možnost obracet se na různá centra, jako jsou pedagogicko-psychologické poradny a speciálněpedagogická centra, která kromě základních informací poskytují informace, jak si správně zvolit budoucí povolání, dále poskytují pomoc při sestavení individuálního vzdělávacího plánu a půjčují speciální pomůcky. Problémem u těchto center pro dospělé klienty je, že jich je málo a provozují je neziskové organizace, které neposkytují odborné poradenství na vysoké úrovni. (Slowík, 2007, s. 56–57)

Speciálně pedagogická centra pro sluchově postižené jsou školská poradenská zařízení. Jejich součástí je celková péče pro děti a rodiny. Poskytují poradenskou, terapeutickou, diagnostickou a metodickou činnost. Tyto centra poskytují své služby bezplatně. (Horáková, 2012, s. 34)

3.10 Profesní orientace

Přípravy na volbu povolání mají jedinci se sluchovým postižením značně komplikované, protože oproti běžné populaci mají menší nabídku výběru profesních povolání. Správné rozhodnutí má značný vliv na prožití další části života. (Šedivá, 2006 cit. podle Doležalová, 2012, s. 80–81)

„Dříve platilo, že jedinec se sluchovým postižením může vykonávat práci, jejíž součástí je zvuková signalizace, a práci, která by mohla způsobit další poškození sluchu“ (Doležalová, 2012, s. 80)

Teď si může sluchově postižený sám rozhodnout, jestli chce požádat o změnu pracovní schopnosti v rámci lidských práv. (Doležalová, 2012, s. 80)

Práce poskytuje postiženým lidem sebevědomí, samostatnost a nezávislost. Pokud se nejedná o nijak závažné postižení, tak má jedinec možnost nalézt uplatnění na volném trhu práce. V legislativě jsou kvóty pro zaměstnávání osob se změnou pracovní schopnosti, ovšem nejsou dostatečně nastavené tak, aby výrazně motivovali zaměstnavatele, kteří by mohli přispět s vyřešením problémové situace na trhu práce pro znevýhodněné osoby. Zaměstnavatelé, kteří z různých důvodů nechtějí zaměstnávat postiženého člověka, tak raději odvedou pokutu do státního rozpočtu. V České republice diskriminace postižených na trhu práce rozhodně nevyzrála, ale daří se nalézat nové alternativy zaměstnávání postižených osob a tuto diskriminaci zmírňovat. (Slowík, 2007, s. 39)

3.10.1 Zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti se zabývá zaměstnáváním osob se zdravotním postižením, kterým poskytuje zvýšenou ochranu na trhu práce. Osoby se zdravotním postižením jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány jako invalidé prvního, druhého a třetího stupně a zdravotně znevýhodněné osoby. Znevýhodněná osoba je podle zákona taková osoba, která je schopna provádět soustavně zaměstnání, nebo jinou výdělečnou činnost. Jejich omezení spočívá v dlouhotrvajícím nepříznivém zdravotním stavu. Zdravotně znevýhodněná osoba nemůže být osoba, která je již postižena podle tří stupňů invalidity. Nepříznivý zdravotní stav je takový stav, který trvá déle jak jeden rok a omezuje tělesné, smyslové a duševní schopnosti. (Zákon č. 435/2004 Sb., § 67)

3.10.2 Pracovní rehabilitace

Podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti se zabývá pracovní rehabilitací, kterou se rozumí souvislá činnost zaměřená na získání a udržení zaměstnání osob se zdravotním postižením, kterou hradí krajské pobočky úřadu práce. Tyto pobočky sestaví individuální plán pracovní rehabilitace s ohledem na situaci na trhu práce. Pracovní rehabilitace zahrnuje poradenské služby, teoretickou a praktickou přípravu na povolání, zprostředkování a udržení si zaměstnání, vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání. (Zákon č. 435/2004 Sb., § 69)

„Příprava k práci je cílená činnost směřující k zapracování osoby se zdravotním postižením na vhodné pracovní místo a k získání znalostí, dovedností a návyků nutných pro výkon zvoleného zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti. Tato příprava trvá nejdéle 24 měsíců“ (Zákon č. 435/2004 Sb., § 72).

3.11 Shrnutí teoretické části

V teoretické části je možné nalézt různé definice o problematice začlenění postižených osob do společnosti. Všechny postižené skupiny mají jedno společné a to problém se začlenit do společnosti a získat pracovní pozice na trhu práce. Dále se teoretická část zabývá rozdělením sluchově postižených do jednotlivých skupin, jejich komunikací, kompenzačními pomůckami a službami. Také se dále zabývá zaměstnáváním osob se zdravotním postižením a přípravou na zaměstnání. Touto problematikou je potřeba se zabývat, protože je důležité začleňovat tuto postiženou skupinu do společnosti, využívat jejich přínos a nevnímat je jako zátěž. Teoretická část je především čerpána z literárních zdrojů, je použita zahraniční literatura. Mezi další typ zdroje patří internetový, jedná se o příspěvky na webu, zákony články v brožurách.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 Představení kaváren

Kavárna u Žambocha se nachází v Brně v městské části Královo Pole na Palackého třídě 114. Vchází se do ní vchodem z ulice Kollárová. Tato kavárna dokazuje, že komunikační bariéry jsou spíše psychologické než skutečné problémy. Cílem kavárny je vytvořit nová pracovní místa pro osoby se sluchovým postižením. Vytvářet tato nová pracovní místa pro osoby se sluchovým postižením je nutností, protože tyto osoby hledají těžce uplatnění na našem trhu práce. Fungování této kavárny dokáže přiblížit majoritní společnosti svět neslyšících. Každý neslyšící, který získá zaměstnání, je pro celou společnost přínosem, protože přináší mnoho pozitiv jak na ekonomické tak sociální rovině. (Kavárna u Žambocha)

Tichá kavárna se nachází v Praze 8 na ulici Burešova 1151/12. Kavárna vytváří nová pracovní místa pro neslyšící osoby a dokazuje nám, že neslyšící mohou fungovat za jakéhokoliv provozu. Díky předsudkům zaměstnavatelů se jim pracovních příležitostech nedostává. Kavárna podporuje studenty a absolventy odborných škol. Fungování takového podniku přibližuje majoritní společnosti život neslyšících, jejich kulturu a znakový jazyk. Tichá kavárna nabízí své prostory umělcům, pro pořádání koncertů a různé kulturní akce. (Tichá kavárna, © 2015)

4.2 Vyhodnocení marketingového průzkumu

Za účelem získávání informací byl zformulován anonymní dotazník, který se skládal z 24 otázek, z nichž bylo 11 uzavřených, 8 polootevřených a 5 otevřených. Dotazník obsahoval tyto otevřené a polootevřené otázky, aby se respondenti mohli k daným tématům volně vyjádřit, čímž pomohli nalézt případné problémy a nedostatky v sociální inkluzi osob se sluchovým postižením do společenského a pracovního života. Dotazník také obsahoval jednu rozřazovací otázku, která třídila respondenty podle toho, zda mají pracovní zkušenosti a zda je nemají. U respondentů, kteří již mají pracovní zkušenosti, bylo potřeba zjistit, zda se setkali s problémy na pracovišti a popřípadě s jakými. Dotazník byl zakončen pěti otázkami, ve kterých respondenti udávali své identifikační údaje. Tento dotazník je zobrazen v příloze I.

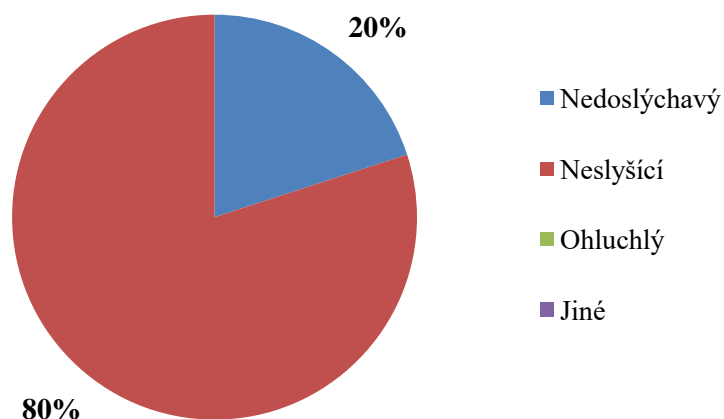
Před průzkumem byl proveden předvýzkum, aby se zjistilo, zda je dotazník správně sestaven a otázky jsou srozumitelné a jasné. Z předvýzkumu bylo zjištěno, že v dotazníku bylo potřeba upravit otázky číslo 4, 5, 7 a 9. Bylo nutné tyto otázky upravit, neboť by došlo ke zkreslení vyzkoumaných výsledků.

Samotné dotazníkové šetření probíhalo od 20. 3. 2017 do 29. 3. 2017 v Unii neslyšících Brno v kavárně u Žambocha, v Praze v Tiché kavárně a ve Znojmě. Cílovou skupinou byli lidé se sluchovým postižením. Před zahájením průzkumu bylo potřeba si zajistit tlumočnické služby. Následně se domluvit s kavárnami, zda by jim nevadilo, že budou navštíveni za účelem sběru dat při akcích, které pořádali. Na těchto akcích byla velká pravděpodobnost, že se tam sejde velké množství sluchově postižených osob. Dotazování probíhalo formou řízeného rozhovoru za pomoci tlumočnicka. Tlumočnick byl potřebný při dotazování, protože by respondenti nemuseli porozumět danému textu, mohlo by se tedy stát, že by uváděli nejasné odpovědi, nebo by na danou otázku neodpověděli. Tlumočnick byl člověk, který v daném místě běžně tlumočil, a neslyšící lidé ho v místě znali. Díky jeho přítomnosti došlo k odstranění bariér, které by pro ně cizí člověk vytvořil. Dotazování probíhalo tak, že se tazatel ptal respondenta na jednotlivé otázky a tlumočnick překládal tyto otázky respondentovi a následně odpovědi respondenta tlumočil tazateli, který si dané odpovědi zaznamenával do záznamového archu. Soubor dotazovaných tvořil 15 respondentů.

Dotazování formou řízeného rozhovoru je časově i finančně náročné, bylo potřeba zajistit si tlumočnické služby. Výhodou této formy dotazování však je, že výsledky jsou nezkrácené, neboť v případě nejasnosti, mohla být daná otázka respondentovi přesně vysvětlena. Dále je také tato forma pro respondenty mnohem pohodlnější než samotné vyplňování dotazníku.

Pro lepší přehlednost byla data, která byla sesbírána od respondentů, vyhodnocena a poté následně zpracována do grafu a slovně okomentována.

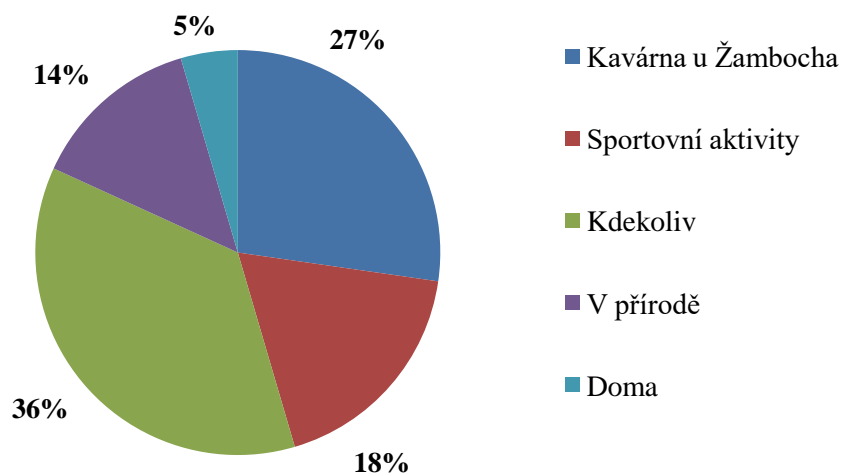
Graf 1 Jaké je Vaše sluchové postižení?

Zdroj: Vlastní zpracování

První otázka byla polootevřená a její cílem bylo třídit respondenty podle sluchového postižení. Jak z grafu vyplývá, tak z celkového počtu respondentů (15) bylo 80 % neslyšících a 20 % nedoslýchavých.

Graf 2 Jaká místa nejraději navštěvujete s přáteli?

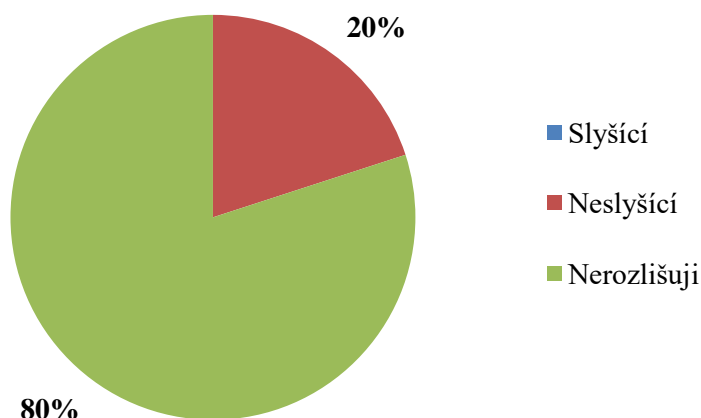

Zdroj: Vlastní zpracování

Druhá otázka byla otevřená a měla za cíl zjistit, na jaká místa nejraději chodí osoby se sluchovým postižením. U této otázky se respondenti mohli volně vyjádřit. Na tuto otevřenou otázku respondenti nejčastěji uváděli odpověď kdekoliv (36 %), tito respondenti

tedy nemají přesně vymezené své oblíbené místo, které nejraději navštěvují s přáteli. Druhá nejčastější odpověď byla kavárna u Žambocha (27 %), je možné, že tuto odpověď respondenti uváděli často, neboť se v tomto místě konal průzkum. Ale samozřejmě dalším důvodem, proč zvolili právě danou odpověď, je že se zde cítí dobře, neboť si zde mohou pohovořit s lidmi se stejným sluchovým postižením. 18 % respondentů odpovědělo, že nejraději navštěvují různé sportovní areály, kde tráví čas s přáteli. Tito respondenti rádi chodí hrát bowling, fotbal, tenis, nebo navštěvují sportovní zápasy. 14 % respondentů uvedlo, že rádi chodí s přáteli do přírody a zbylých 5 % respondentů tráví čas s přáteli doma.

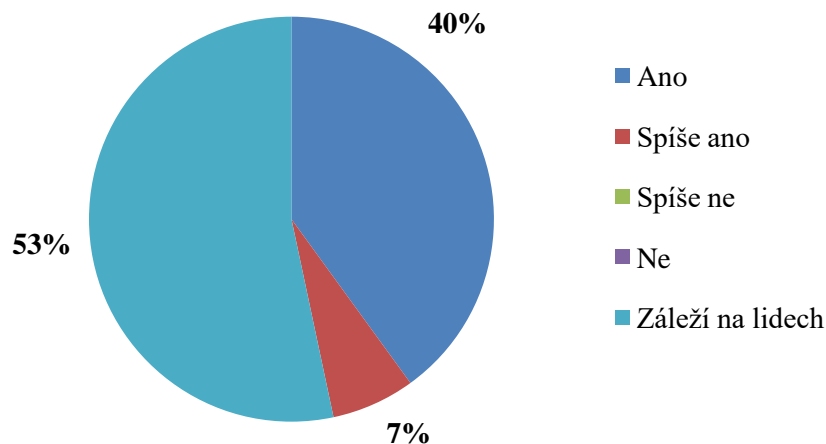
Graf 3 Dáváte přednost místům, kde jsou slyšící lidé, neslyšící lidé, nebo to nerozlišujete?

Zdroj: Vlastní zpracování

Třetí otázka byla polootevřená a jejím cílem bylo zjistit, zda sluchově postižení dávají přednost místům, kde jsou slyšící lidé, neslyšící, nebo to nerozlišují. U této otázky, když respondenti uvedli slyšící nebo neslyšící, měli uvést důvod své odpovědi. Z grafu vyplývá, že 80 % respondentů nerozlišuje místa a zbylých 20 % respondentů vyhledává místa, kde jsou neslyšící osoby. Respondenti, kteří uvedli neslyšící, tak se jednoslovně shodli na důvodu, kterým byla komunikace. Mysleli tím, že neradi navštěvují místa, kde nemají možnost si popovídat.

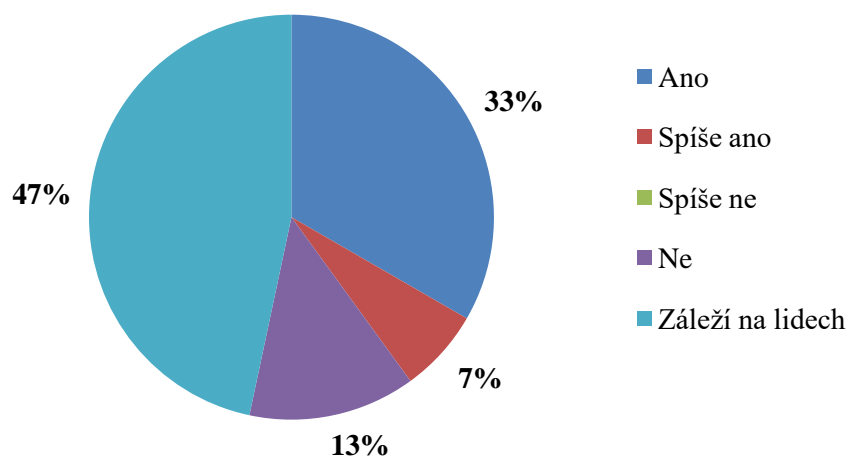
Graf 4 Cítíte se ve společnosti slyšících lidí dobře?

Zdroj: Vlastní zpracování

Cílem další polootevřené otázky bylo zjistit, jak se sluchově postižené osoby cítí ve společnosti slyšících lidí. Z grafu vyplývá, že 53 % respondentů uvedlo, že záleží na lidech. Touto odpovědí respondenti měli na mysli, že záleží na ochotě slyšících lidí komunikovat se sluchově postiženými. 40 % respondentů odpovědělo, že se cítí ve společnosti slyšících lidí dobře a zbylých 7 % respondentů uvedlo spíše ano. Na základě průzkumu bylo zjištěno, že žádný z respondentů na tuto otázku neodpověděl, že by se ve společnosti slyšících lidí cítil vyloženě špatně.

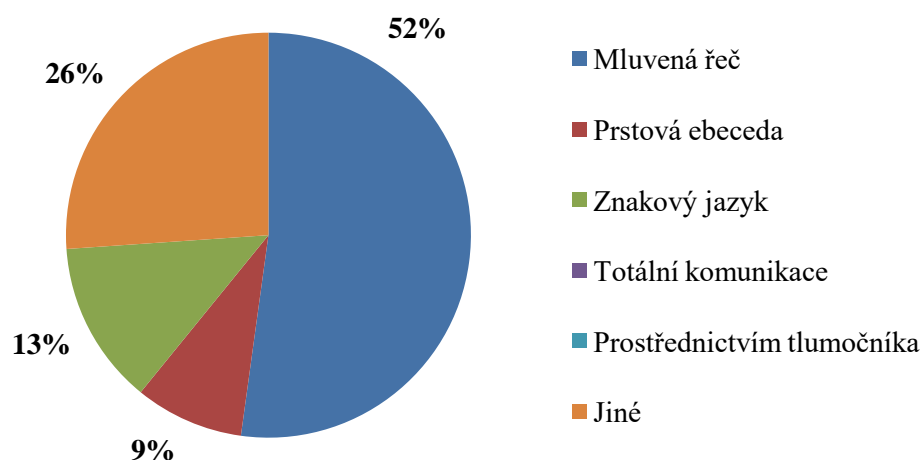
Graf 5 Snaží se s Vámi slyšící společnost komunikovat?

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka byla uzavřená a měla za cíl zjistit, zda se slyšící společnost snaží komunikovat s lidmi se sluchovým postižením. 47 % respondentů uvedlo, že záleží na lidech. Jak už bylo řečeno v předchozí otázce, záleží na ochotě slyšících lidí komunikovat s touto minoritní společností. 33 % respondentů uvedlo, že se slyšící společnost snaží komunikovat se sluchově postiženými, 13 % respondentů naopak odpovědělo, že se slyšící společnost nesnaží komunikovat a zbylých 7 % respondentů uvedlo odpověď spíše ano.

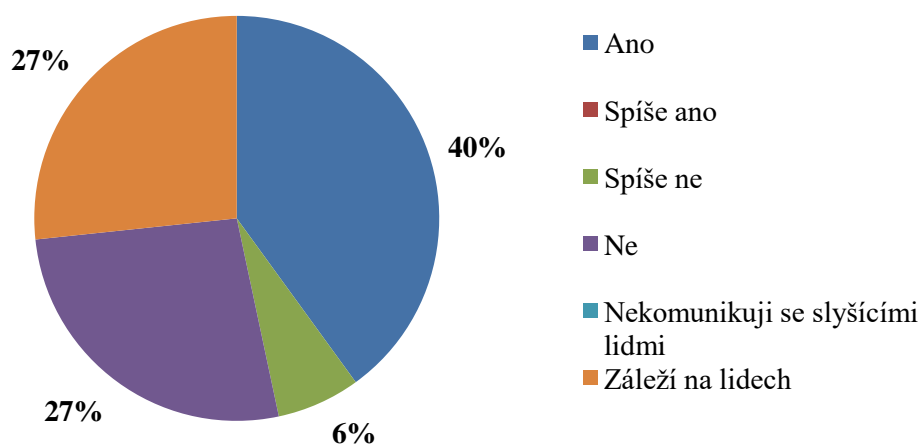
Graf 6 Jak s Vámi slyšící lidé komunikují?

Zdroj: Vlastní zpracování

Cílem další polootevřené otázky bylo zjistit, jak slyšící lidé komunikují se sluchově postiženými. U této otázky mohli respondenti uvést více možností. Pokud si však respondenti nevybrali z nabízených odpovědí, měli možnost uvést jiný způsob komunikace. 52 % respondentů uvedlo mluvenou řeč. 26 % respondentů uvedlo jiné, tito dotazovaní se shodli na tom, že se slyšící lidé dorozumívají písemně s neslyšícími osobami. 13% respondentů uvedlo znakový jazyk a zbylých 9 % prstovou abecedu.

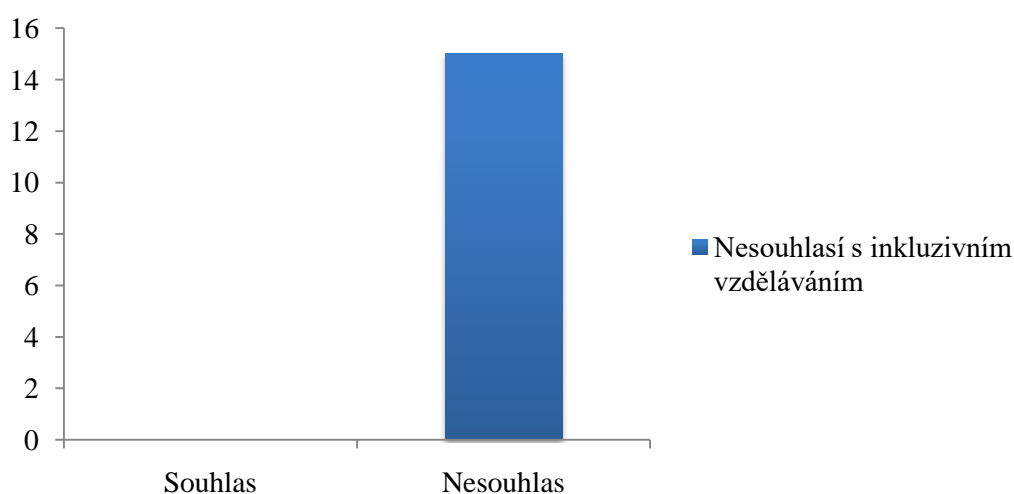
Graf 7 Je pro Vás komunikace se slyšícími lidmi stresující?

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka byla uzavřená a měla za cíl zjistit, zda je pro respondenty komunikace se slyšícími lidmi stresující. Jak z grafu vyplývá, 40 % respondentů uvedlo komunikaci se slyšícími lidmi za stresující. Odpovědi ne a záleží na lidech, měli stejné procentuální zastoupení (27 %). Pro respondenty, kteří uvedli odpověď, záleží na lidech, je komunikace se slyšícími lidmi stresující v případě, kdy slyšící společnost není ochotna komunikovat s touto minoritní společností. Zbýlých 6 % respondentů uvedlo možnost spíše ne.

Graf 8 Jaký máte názor na začleňování postižených osob do běžných škol? (Inkluzivní vzdělávání)

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka byla otevřená a jejím cílem bylo zjistit, jaký názor mají sluchově postižené osoby na inkluzivní vzdělávání. Z grafu je zřetelné, že 100% respondentů nesouhlasí s inkluzivním vzděláváním.

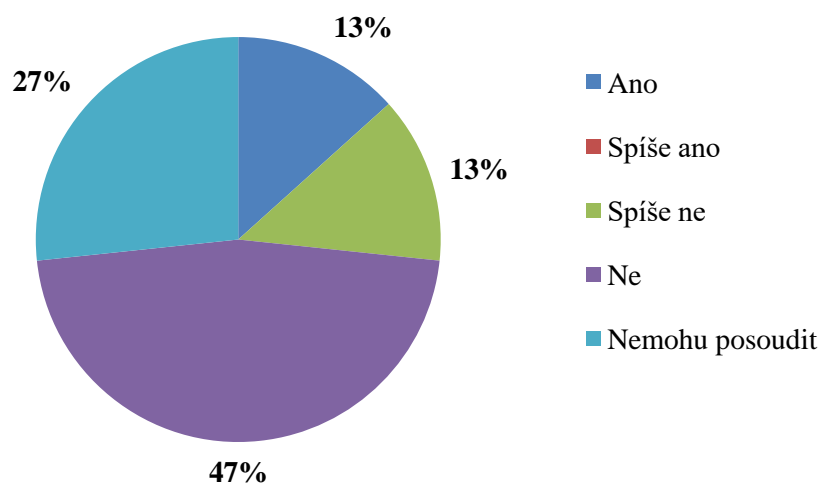
Někteří dotázaní uvedli však důvod svého nesouhlasu. Jeden z respondentů například uvedl, že pokud je snaha začlenit sluchově postiženou osobu do běžné školy, povede to akorát k jeho izolaci od ostatních spolužáků, neboť tito spolužáci nemají snahu začlenit osobu sluchově postiženou do jejich kolektivu.

Další respondent uvedl důvod, který vyplýval z jeho zkušeností, kdy sám navštěvoval běžnou školu, kde učitel nebral ohledy na jeho sluchové postižení a to vedlo k nutnosti náročného samostudia doma. Respondent uvedl, že celá rodina mu s jeho studiem velmi pomáhala, bylo to však pro všechny časově i psychicky náročné. Záleží tedy na rodině,

jestli je tomuto náročnému stylu vzdělávání ochotna podstoupit. Respondent by však z vlastní zkušenosti nedoporučoval rodinám toto náročné studium pro své dítě.

Další dva respondenti sdíleli stejný názor, kdy se shodli na tom, že záleží na sluchové ztrátě u dítěte, ale ani nedoslýchavým osobám to nedoporučují, neboť i pro tyto osoby je těžké se začlenit do kolektivu a také i styl vyučování na běžných školách není pro ně sestavený.

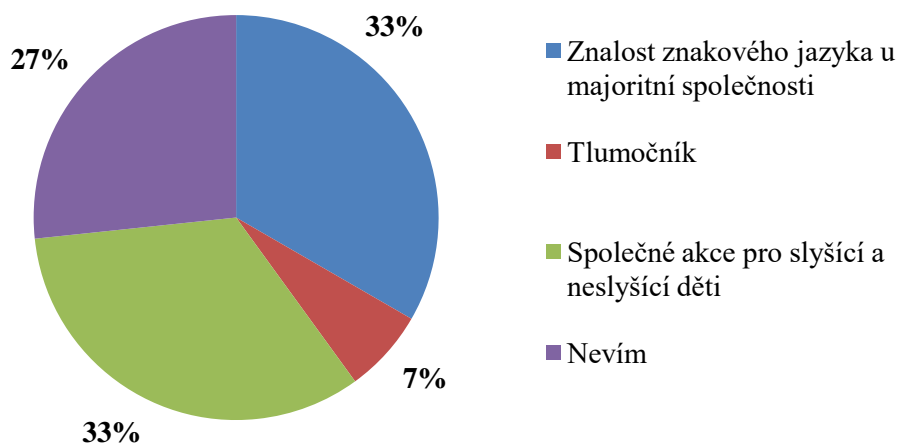
Graf 9 Jste spokojeni s nabídkou studijních oborů pro osoby sluchově postižené?

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka byla polootevřená a měla za cíl zjistit, zda jsou respondenti spokojeni s nabídkou studijních oborů pro sluchově postižené osoby. Jestliže respondenti uvedli odpověď ne, tak měli uvést důvod. 47 % respondentů odpovědělo, že nejsou spokojeni s nabídkou studijních oborů. Respondenti se shodli na stejném důvodu, proč nejsou spokojeni s touto nabídkou. Uváděli, že je malá nabídka studijních oborů pro sluchově postižené. 27% dotázaných respondentů uvedlo, že nemohou posoudit. Dále respondenti shodně odpověděli po 13 % odpovědi spíše ne a ano.

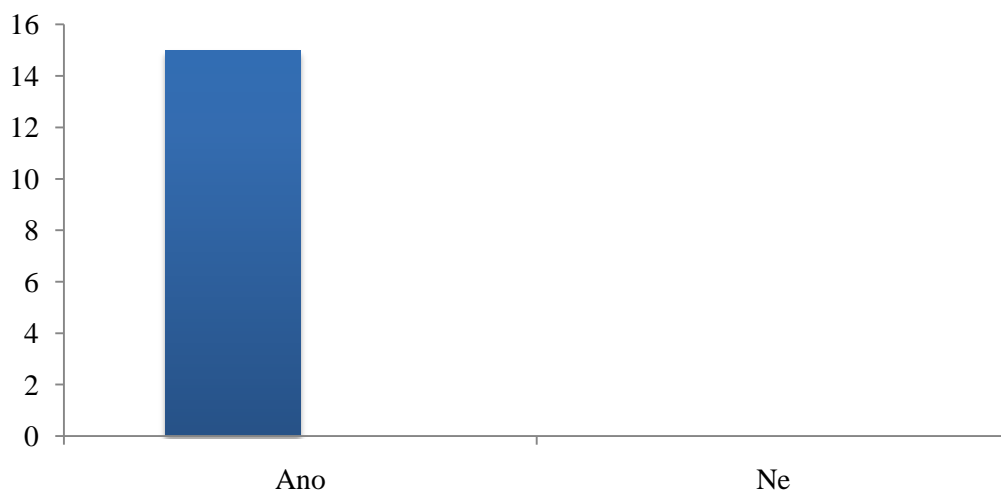
Graf 10 Co by podle Vás nejvíce pomohlo k lepšímu začlenění osob sluchově postižených do společnosti?

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka byla otevřená a jejím cílem bylo zjistit, co by podle respondentů pomohlo k lepšímu začlenění osob se sluchovým postižením do společnosti. Na tuto otázku odpovědělo 33 % respondentů, že by jim pomohlo, kdyby majoritní společnost uměla znakovat. Stejně procentuální zastoupení měla odpověď, která se týkala společných akcí pro slyšící a neslyšící děti. Touto odpovědí měli na mysli, že by bylo dobré, aby se sluchově postižené děti stýkaly se slyšícími dětmi například na dětských hřištích a různých sportovních aktivitách. Dále 27 % respondentů odpovědělo nevíme a zbylých 7 % uvedlo, že by pomohla přítomnost tlumočníka.

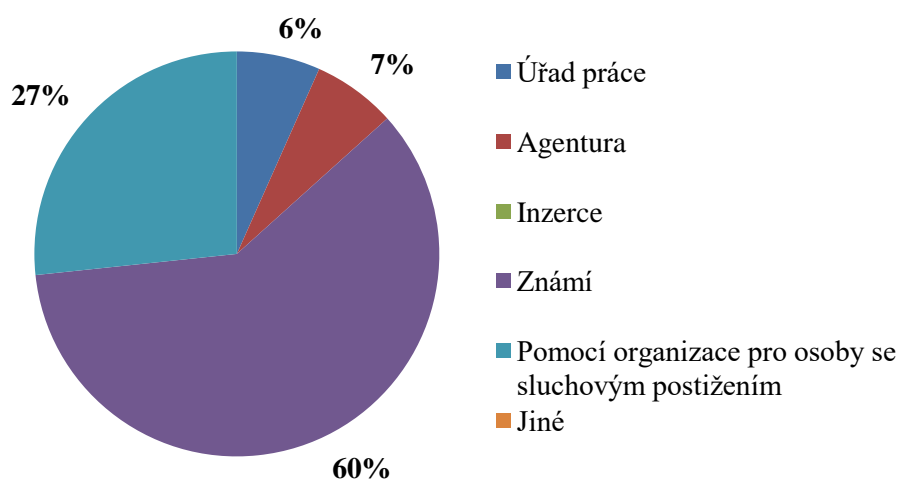
Graf 11 Pracujete nebo jste někdy pracoval/a?

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka byla rozřazovací a měla za cíl roztřídit respondenty podle toho, zda mají pracovní zkušenosti a zda ne. Jak z grafu vyplývá tak 100% dotázaných respondentů uvedlo, že mají/měli pracovní zkušenosti. Je však nutné podotknout, že dotazníkové šetření probíhalo v místech, kde je velká zaměstnanost.

Graf 12 Jak jste našel/a Vaše poslední zaměstnání?

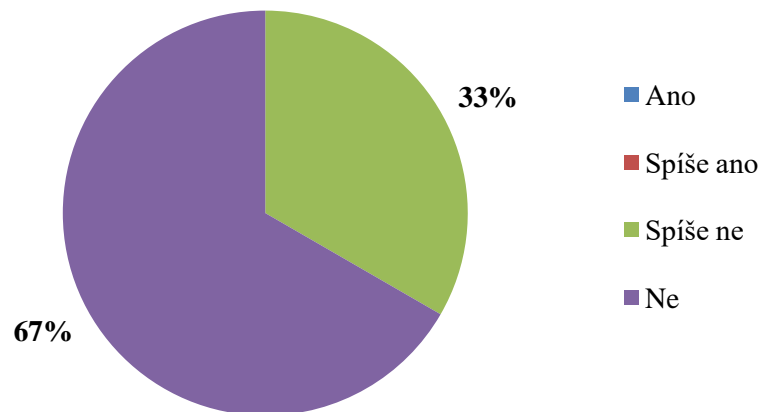

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka byla polootevřená a jejím cílem bylo zjistit, jak respondenti našli své poslední zaměstnání. Jak z grafu vyplývá, 60 % respondentů uvedlo, že své poslední

zaměstnání našli za pomoci známých. 27 % dotázaných odpovědělo, že své zaměstnání našlo pomocí organizace pro osoby se sluchovým postižením. 7 % respondentů vybralo možnost pomoci jiné agentury a zbylých 6 % uvedlo, že k nalezení zaměstnání pomohl úřad práce.

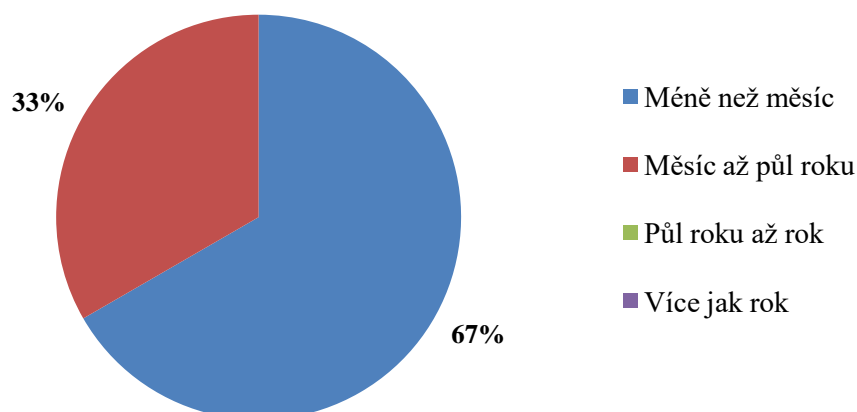
Graf 13 Bylo těžké pro Vás nalézt práci?

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka byla uzavřená a měla za cíl zjistit, jak je těžké pro osoby se sluchovým postižením nalézt práci. Z grafu vyplývá, že 67 % respondentů nemělo problém s nalezením pracovních míst a zbylých 33 % uvedlo možnost spíše ano. Je nutné však uvést, že dotazování proběhlo převážně v Brně a Praze, jedná se tedy o místa, kde je malá nezaměstnanost.

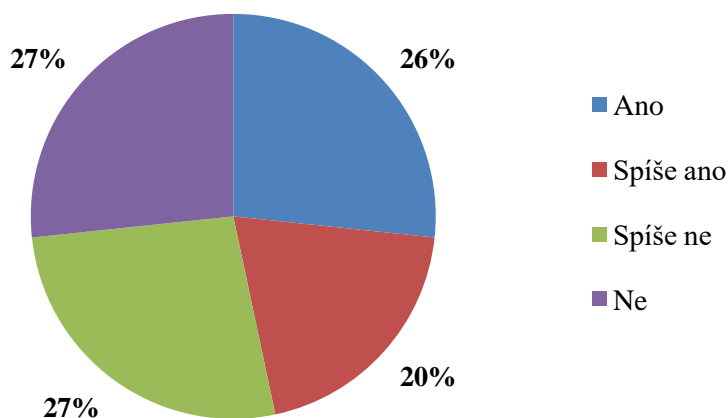
Graf 14 Jak dlouho Vám trvalo, než jste našel/a poslední zaměstnání?

Zdroj: Vlastní zpracování

Cílem další uzavřené otázky bylo zjistit, jak dlouho respondentům trvalo nalézt poslední zaměstnání. Z grafu vyplývá, že 67 % respondentů hledalo své zaměstnání méně než měsíc a zbylých 33 % respondentů našlo své zaměstnání po měsíci až půl roce. Jak bylo uvedeno v předešlé otázce, je nutné přihlídnout k tomu, že průzkum proběhl převážně v městech, kde je velká zaměstnanost.

Graf 15 Jste spokojeni s nabídkou zaměstnání na trhu práce pro osoby sluchově postižené?

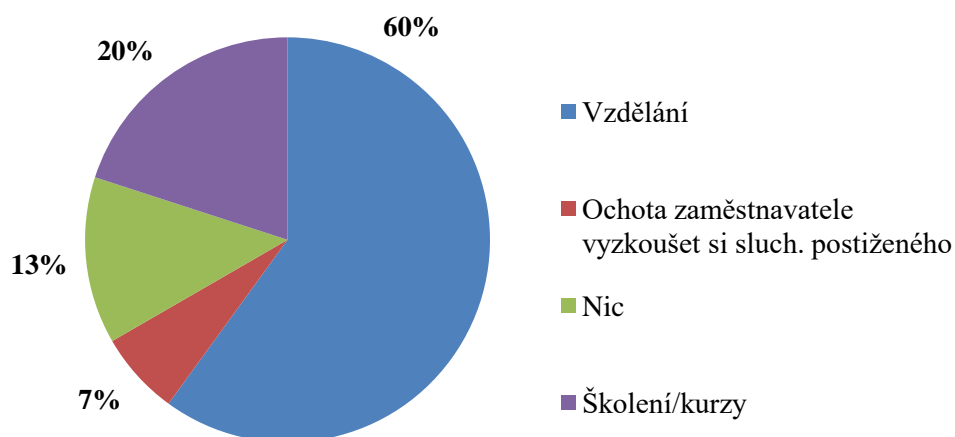
Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka byla polootevřená a jejím cílem bylo zjistit, jak jsou respondenti spokojeni s nabídkou práce. Jestliže respondenti u této otázky uvedli odpověď ne, měli uvést důvod své odpovědi.

Stejně procentuální zastoupení (27 %) měly odpovědi ne a spíše ne, z čehož vyplývá, že více jak polovina respondentů není spokojená s nabídkou zaměstnání na trhu práce. Prvním častějším důvodem bylo, že jsou nespokojení s malou nabídkou zaměstnání pro osoby se sluchovým postižením. Druhý důvod, který uvedli, se týkal období komunismus. Po vyžádání vysvětlení, proč komunismus, sdělili, že za doby komunismu mohli dělat cokoliv, kdežto za dnešní doby, nemohou vykonávat různá povolání.

Dále 26 % respondentů uvedlo, že jsou spokojeni s nabídkou a zbylých 20 % vybralo možnost spíše ano.

Graf 16 Co by Vám pomohlo k nalezení lepší pracovní pozice?

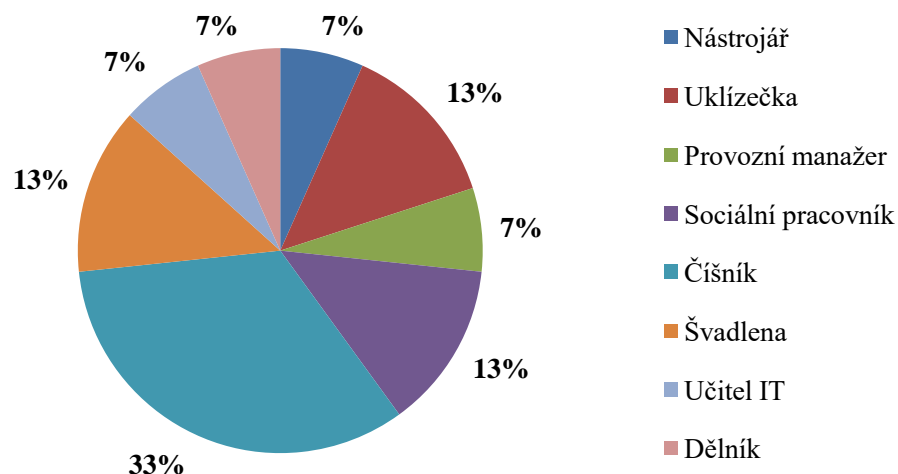

Zdroj: Vlastní zpracování

Cílem další otevřené otázky bylo zjistit, co by respondentům pomohlo k nalezení lepší pracovní pozice. 60 % dotázaných uvedlo odpověď vzdělání. Jak již bylo zjištěno z grafu 9, téměř polovina respondentů není spokojená s nabídkou studijních oborů pro osoby sluchově postižené. 20 % respondentů odpovědělo, že by jim pomohli různé školení a kurzy. 13 % odpovědělo, že nemohou posoudit, neboť se k dané otázce nedokázali vyjádřit a zbylých 7 % uvedlo odpověď, že by bylo vhodné, aby si ho zaměstnavatel vyzkoušel.

Měli tím na mysli, že sluchově postižení lidé jsou inteligentní, šikovní a zruční, ale kvůli předsudkům, které mají zaměstnavatelé, tak nemají možnost své schopnosti předvést.

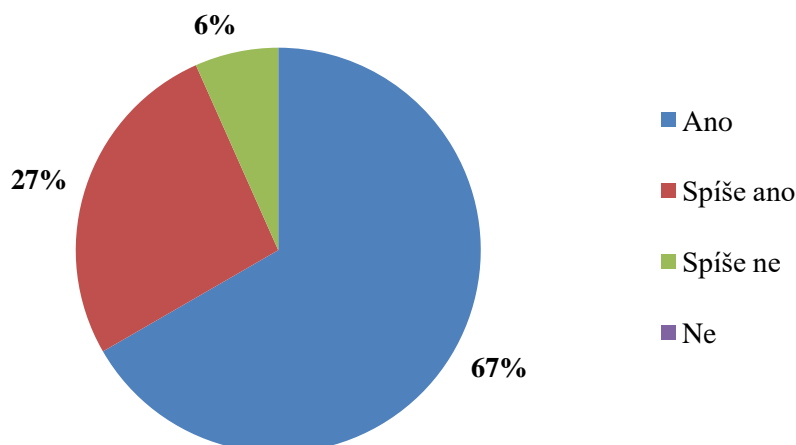
Graf 17 Vaše stávající/poslední pracovní pozice

Zdroj: Vlastní zpracování

Poslední otevřená otázka měla za cíl zjistit stávající/poslední pracovní pozici. Jak z grafu vyplývá, jednalo se o různorodé složení respondentů. Nejčastější pracovní pozice byla čišník s 33 %. Stejné procentuální zastoupení (13 %) měly pozice uklízečka, švadlena a sociální pracovník. Zbylé pozice se již vyskytly pouze jednou, jednalo se o pozici nástrojáře, dělníka, provozního manažera a IT učitele.

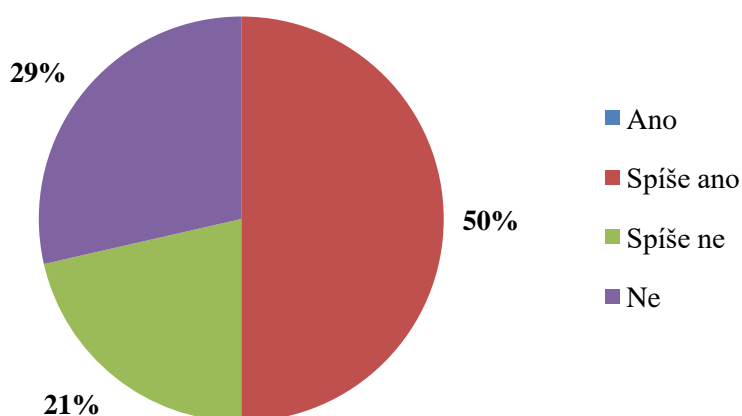
Graf 18 Jsou/byli k Vám zaměstnavatelé ochotní?

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka byla uzavřená a její cílem bylo zjistit, jak jsou zaměstnavatelé ochotní k neslyšícím osobám. Z grafu vyplývá, že 67 % respondentů jsou spokojeni s ochotou zaměstnavatelů. Dále 27 % uvedlo spíše ano a zbylých 6 % spíše ne. Na základě průzkumu bylo zjištěno, že respondenti se nesetkali se zaměstnavatelem, který by byl vyloženě neochotný.

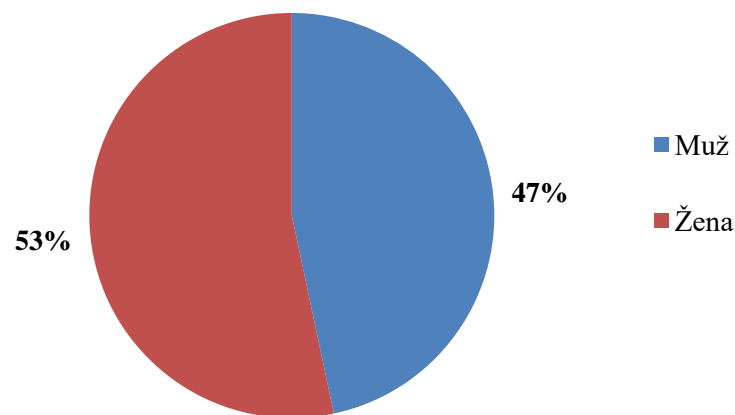
Graf 19 Je pro Vás komunikační bariéra na pracovišti překážkou?

Zdroj: Vlastní zpracování

Další polootevřená otázka měla za cíl zjistit, zda je pro osoby se sluchovým postižením komunikační bariéra na pracovišti překážkou. Z grafu vyplývá, že pro 50 % respondentů je komunikace na pracovišti překážkou, neboť jejich spolupracovníci nerespektují jejich sluchové omezení a nechtějí se naučit, jak s nimi správně komunikovat. 29 % respondentů uvedlo možnost ne a zbylých 21 % odpovědělo spíše ne.

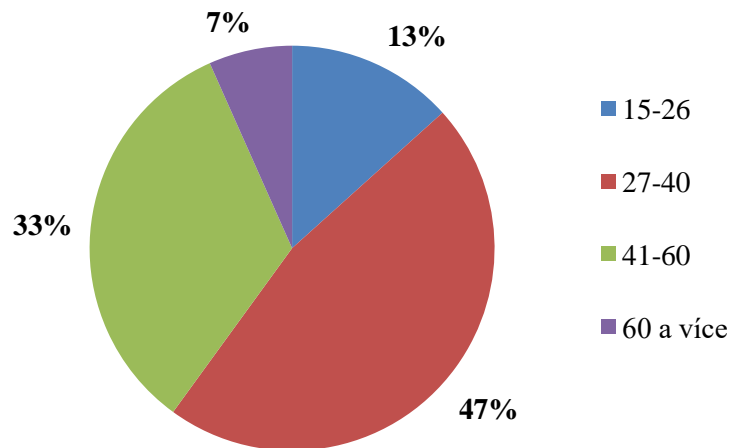
Graf 20 Pohlaví

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu vyplývá, že zkoumaný vzorek tvoří z větší části ženy. Z celkového počtu dotazovaných (15) bylo 53 % žen a 47 % mužů.

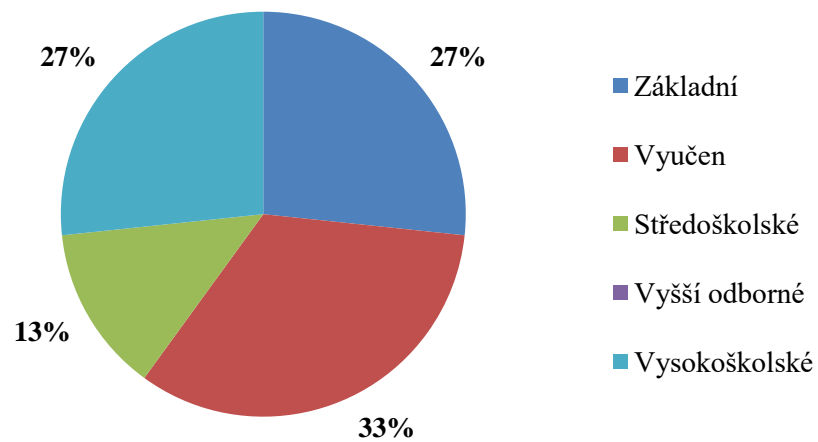
Graf 21 Věk

Zdroj: Vlastní zpracování

Další identifikační údaj byl věk. Respondenti byli rozděleni do čtyř věkových kategorií. Nejvíce zastoupených respondentů bylo ve věku 27-40 (47 %). Dále 33 % respondentů bylo ve věku 41-60, 13 % respondentů ve věku 15-26 a zbylých 7 % respondentů uvedlo věk 60 a více.

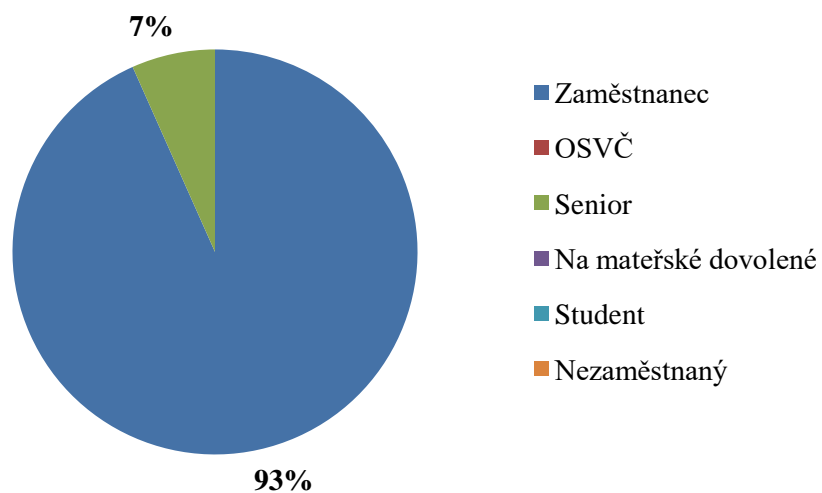
Graf 22 Dosažené vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování

Další identifikační otázka rozřazovala respondenty podle dosaženého vzdělání. Nejvíce byla zastoupena skupina s výučním listem (33 %). Stejně procentuální zastoupení (27 %) měli respondenti se základním a vysokoškolským vzděláním. Zbýlých 13 % mělo středoškolské vzdělání.

Graf 23 Ekonomická aktivita

Zdroj: Vlastní zpracování

Další identifikační otázka rozřazovala respondenty podle ekonomické aktivity. Jak z grafu vyplývá, 93 % dotázaných respondentů byli zaměstnanci a zbylých 7 % byli senioři.

Graf 24 V jakém kraji žijete?

Zdroj: Vlastní zpracování

Další identifikační otázka rozřazovala respondenty podle místa, kde žijí. 11 respondentů pocházelo z Jihomoravského kraje a zbylí respondenti z hlavního města Prahy.

4.3 Navrhovaná doporučení

Na základě výše uvedených výsledků z průzkumu bylo zjištěno, jakým způsobem probíhá v praxi začleňování sluchově postižených osob do společnosti a do pracovního života. Respondenti ve svých odpovědích uváděli nejen své zkušenosti s tímto začleňováním, ale také měli možnost vyjádřit se, co by jim pomohlo k lepšímu začlenění. Návrhy těchto respondentů budou společně s autorovými návrhy dále představeny.

4.3.1 Odstranit předsudky zaměstnavatelů a zaměstnanců

Osoby se sluchovým postižením jsou velmi šikovné, pracovití a zruční lidé, bohužel zaměstnavatelé mají vytvořené předsudky, že jejich práci by tyto osoby nezvládli a proto je kvůli jejich omezení odmítají. Je nutné odstranit tyto předsudky u zaměstnavatelů. Pokud však firmy mají zaměstnané osoby s tím omezením, je potřeba zaměstnance firmy informovat o tom, jak správně komunikovat s těmito osobami, aby se vzájemně domluvili.

Bylo by vhodné pořádat různé přednášky pro zaměstnavatele a zaměstnance. Tito přednášející by jezdili po firmách, kde by tyto zaměstnavatele a zaměstnance seznamovali s danou problematikou. Přednášejícími by byly jednoznačně osoby se sluchovým postižením, názorně by jim předvedly svou zručnost a další schopnosti, které ovládají a předaly by jim ostatní důležité informace o této problematice.

V dnešní konkurenční době je důležité společensky odpovědné chování firem, pokud by tedy firmy umožnily pořádání této přednášky, nejen, že by přispěly k lepšímu začlenění těchto osob do pracovního života, ale také by si díky této aktivitě zlepšily image firmy.

4.3.2 Kurzy znakového jazyka

Pro lepší začlenění osob se sluchovým postižením by bylo vhodné více rozšířit znalost znakového jazyka a to pomocí kurzů. Tento znakový jazyk by bylo dobré více zahrnout mezi zájmové kroužky na základních a středních školách, kde by se tito studenti naučili nejen znakový jazyk, ale také by se dozvěděli o tom, jak osoby s tím omezením žijí. Tyto životní zkušenosti by jim předávali právě osoby s tímto postižením, které by je jednou za čas navštívili v tomto kurzu.

Tyto kurzy by však bylo vhodné více rozšířit i pro veřejnost. Díky tomu, že by se znalost tohoto jazyka více rozšířila jak mezi studenty, tak mezi veřejnost, docházelo by k lepšímu začlenění osob se sluchovým postižením do společnosti.

4.3.3 Přednášky na školách

Navrhované doporučení týkající se přednášek o osobách se sluchovým postižením a znakovém jazyce souvisí s výše zmíněným návrhem, ovšem díky tomuto návrhu by byli s touto problematikou seznámeni již všichni studenti a ne pouze ti, kteří projeví zájem.

Je důležité, aby byli lidé již od dětství seznamováni s touto problematikou, aby nedocházelo k tomu, že si budou vytvářet předsudky, jak již bylo výše zmíněno. Z tohoto důvodu by právě rozšíření těchto přednášek na školách mělo pomoci k lepšímu začlenění osob se sluchovým postižením do společnosti.

4.3.4 Pořádání společenských a sportovních akcí

Pro lepší začlenění osob se sluchovým postižením by bylo vhodné pořádání společenských a sportovních akcí. Na těchto akcích by se nejen dospělí, ale také malé děti seznámili s problematikou týkající se sluchového postižení.

Příkladem můžou být sportovní hry pro malé děti, kde by si společně hrály děti se sluchovým postižením a děti bez tohoto postižení. Během těchto her by si již malé děti uvědomovali, že děti se sluchovým postižením jsou stejně šikovné a zábavné děti jako oni. Díky tomu by si v dospělosti nevytvářely již zmíněné předsudky. Také by si na těchto akcích děti bez tohoto postižení vyzkoušely různé aktivity se sluchátky na uších. Díky těmto aktivitám by si uvědomily, že je potřeba pomáhat těmto osobám se sluchovým postižením.

Tyto akce by nejen pomohly k lepšímu začlenění osob se sluchovým postižením, ale také by veřejnost seznámily s danou problematikou a umožnily této veřejnosti vyzkoušet si, jak náročný život má tato minoritní společnost. Na základě toho by mohlo dojít k tomu, že by majoritní společnost změnila postoj k osobám s tímto omezením.

4.3.5 Pojízdna kavárna

Aby bylo možné majoritní společnost lépe seznamovat s problematikou týkající se sluchové postižení je potřeba tuto společnost nějakým způsobem nalákat, aby se o danou problematiku zajímala.

Jako lákadlo pro tuto společnost by bylo vhodné zavést pojízdné kavárny, kde by obsluhovaly osoby se sluchovým postižením. Pro veřejnost by zde byly také nachystány různé soutěže, kde by návštěvníci měli na uších sluchátka a museli se nějakým způsobem domluvit, výhrou by samozřejmě byl nějaký nápoj v kavárně.

Návštěvníci této kavárny by se tedy nejen seznámili s danou problematikou, ale také by viděli, jak jsou osoby se sluchovým postižením pracovití a šikovní.

5 ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce bylo zjistit, jakým způsobem probíhá v praxi začleňování sluchově postižených osob do společnosti a pracovního života. V teoretické části byly charakterizovány principy sociální společenské exkluze skupin lidí se zdravotním postižením. Praktická část se věnovala dotazníkovému šetření, které bylo zaměřeno na začleňování sluchově postižených osob do společnosti a pracovního života. Výsledky dotazníkového šetření byly zpracovány do grafů a byly následně analyzovány a vyhodnoceny.

Průzkum byl realizován od 20. 3. 2017 do 29. 3. 2017, kdy byla navštívená místa, kde se osoby se sluchovým postižením scházejí. Cílovou skupinou byly osoby se sluchovým postižením. Pro výzkum byla použita metoda dotazování, kdy si autor této práce za pomoci tlumočnicka zaznamenával odpovědi respondentů do záznamového archu. Počet dotazovaných respondentů bylo celkem patnáct.

Z realizovaného průzkumu bylo zjištěno, že valná většina dotázaných respondentů tvořila neslyšící osoby. Více jak jedna třetina respondentů nemá přesně vymezené své oblíbené místo, kde nejraději tráví svůj volný čas s přáteli. Také bylo zjištěno, že tato minoritní společnost nerozlišuje místa podle složení lidí, které se na daném místě nacházejí. Většina těchto osob se sluchovým postižením se cítí ve společnosti slyšících lidí dobře, pouze tehdy, jestliže je ochotna majoritní společnost jejich přítomnost akceptovat. S tímto souvisí i další problematika týkající se komunikace se slyšícími lidmi, neboť i zde téměř polovina osob se sluchovým postižením uvedla, že záleží na lidech. Nejčastěji se majoritní společnost snaží s lidmi se sluchovým postižením dorozumět pomocí mluvené řeči. Bylo zjištěno, že pro více jak třetinu respondentů je komunikace se slyšícími lidmi stresující.

Dotazování měli jednoznačný názor na inkluzi, kterou jednohlasně odsoudili. Jejich výpovědi se opírali o vlastní zkušenosti a zkušenosti jejich známých. Autor této práce se přiklání k jejich jednoznačnému nesouhlasu, protože vychází z vlastních zkušeností. Autor sám podstoupil náročný styl samostudia, při kterém strávil velkou část svého volného času nad tím, aby mohl odstranit své komunikační nedostatky a měl možnost se vyrovnat svým vrstevníkům ve třídě. Tento styl učení byl velice časově náročný a stresující nejen pro autora, ale také i pro celou jeho rodinu, která mu byla oporou a umožnila mu jeho

nedostatky v učení dohnat. Záleží tedy na rodině, jestli je ochotna obětovat svůj volný čas, aby společně podstoupila tento časově náročný a vyčerpávající styl učení, který nemusí přinést očekávané výsledky. Shodné odpovědi uvedli i někteří respondenti ve svých odpovědích.

Neslyšící společnost není spokojena s nabídkou studijních oborů, neboť právě tato malá nabídka je omezuje ve výběru jejich vysněného povolání. Sluchově postižené osoby uvedly, že by jim k začlenění do společnosti nejvíce pomohlo, kdyby majoritní společnost uměla znakovat a dále navrhovaly pořádání společných akcí pro slyšící a neslyšící děti. Dále bylo zjištěno, že více jak polovina dotázaných našla své zaměstnání za pomoci známého. Nalezení práce pro respondenty nebylo obtížné, neboť jak již bylo zmíněno, většina těchto respondentů žije ve velkoměstech, z tohoto důvodu si většina své povolání našla během měsíce, ovšem nejsou spokojeni s nabídkou zaměstnání na trhu práce. Respondenti uváděli, že k nalezení lepší pracovní pozice by jim pomohlo právě vzdělání, kterého je pro ně však těžko dosažitelné, kvůli již výše zmíněné malé nabídce studijních oborů pro tyto osoby. Pro polovinu respondentů je komunikace na pracovišti překážkou, neboť jejich spolupracovníci nerespektují jejich sluchové omezení a nechtějí se naučit, jak s nimi správně komunikovat.

Aby začleňování sluchově postižených osob do společnosti a pracovního života probíhalo lépe, byla navržena doporučení, která vychází z výsledků průzkumu. První a zároveň nejdůležitější doporučovaný návrh se týká odstranění předsudků u zaměstnavatelů a zaměstnanců pomocí přednášek ve firmách prostřednictvím osob se sluchovým postižením. Dalším návrhem je rozšíření kurzů pro studenty na školách a pro veřejnost a také rozšíření přednášek ve školách o této problematice. Pro lepší začlenění osob se sluchovým postižením do společnosti by dále bylo vhodné pořádání společenských a sportovních akcí, kde by si veřejnost zkusila aktivity, pomocí kterých by si vyzkoušela náročný život osob s tímto postižením. Poslední návrh se týká zavedení pojízdné kavárny s neslyšící obsluhou.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

DOLEŽALOVÁ, Lenka, 2012. *Terciální vzdělávání studentů se sluchovým postižením v České republice*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 199 s. ISBN 978-80-210-5993-1.

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA, 2008. *Speciální pedagogika: Edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. Vyd. 1. Praha: Triton, 205 s. ISBN 978-80-7387-014-0.

HORÁKOVÁ, Radka, 2012. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 159 s. ISBN 978-80-262-0084-0.

HRICOVÁ, Lenka, 2011. *Analýza komunikačních kompetencí žáků a učitelů na základních školách pro žáky se sluchovým postižením v České republice a v Německu*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 203 s. ISBN 978-80-210-5564-3.

HRUBÝ, Jaroslav. 1999. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu*. Vyd. 1. Praha: Federace rodičů a přátel sluchově postižených, 395 s. ISBN 80-7216-096-6.

JUNGWIRTHOVÁ, Iva, 2015. *Dítě se sluchovým postižením v MŠ a ZŠ*. Vyd. 1. Praha: Portál, 192 s. ISBN 978-80-262-0944-7.

KRAHULCOVÁ, Beáta, 2003. *Komunikace sluchově postižených*. Vyd. 2. Praha: Karolinum, 303 s. ISBN 80-246-0329-2.

MUKNŠNÁBLOVÁ, Martina, 2014. *Péče o dítě s postižením sluchu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 128 s. ISBN 978-80-247-5034-7.

ROZSYPALOVÁ, Marie, Věra ČECHOVÁ a Alena MELLANOVÁ, 2003. *Psychologie a pedagogika I: pro střední zdravotnické školy*. Vyd. 1. Praha: Informatorium, 186 s. ISBN 80-7333-014-8.

SLOWÍK, Josef, 2007. *Speciální Pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 160 s. ISBN 978-88-247-1733-3.

TANNENBERGEROVÁ, Monika et al., 2010. Inkluze a integrace našima očima aneb vysvětlení základních pojmů. In: *Jak se stát férovou školou II.: inkluzivní vzdělávání v praxi*. Brno: Liga lidských práv, 55 s. ISBN 978-80-87414-02-6.

VENCLÍK, Milan et al., 2016. Zdravotní, sociální a legislativní rozměr zdravotního postižení: Vymezení pojmu „osoba se zdravotním postižením“ z pohledu legislativy v České republice a pojmu „disabilita“. In: *Začleňování osob s tělesným postižením do společenského a pracovního života*. Vyd. 1. Brno: Jihomoravský kraj, 66 s. ISBN: 978-80-905683-5-8.

Internetové zdroje

Deafness and hearing loss. *World Health Organization*, © 2016 [online]. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs300/en/>

JEANIE, 2015. Inkluzivní vzdělávání neslyšících v ČR. *Gong* [online]. Praha: ASNEP – Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel, (10-12): 30-31, 2. 11. 2015 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <http://www.gong.cz/inkluzivni-vzdelavani-neslysicich-v-cr/2015/11/02>

Kavárna. *Kavárna u Žambocha*, [online]. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: <http://www.moravskakavarnaneslysicich.cz/kavarna.php>

O kavárně. *Tichá kavárna*, © 2015 [online]. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: <http://www.tichakavarna.cz/o-kavarne/>

Výběrové šetření zdravotně postižených osob - 2013. *Český statistický úřad*, 2014 [online]. Praha: Český statistický úřad, 30. 4. 2014 [cit. 2016-11-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyberove-setreni-zdravotne-postizenych-osob-2013-qacmwuvwsb>

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. c2016. Portál veřejné správy [online]. Praha: Ministerstvo vnitra [cit. 2016-12-9]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=43085&nr=155~2F1995&rpp=15#local-content>

Zákon č. 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob. c2016. Portál veřejné správy [online]. Praha: Ministerstvo vnitra [cit. 2016-12-9]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=46706&nr=155~2F1998&rpp=15#local-content>

Zákon č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity. c2016. Portál veřejné správy [online]. Praha: Ministerstvo vnitra [cit. 2016-12-9]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=69487&nr=359~2F2009&rpp=15#local-content>

Zákon č. 384/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů a další související zákony. c2016. Portál veřejné správy [online]. Praha: Ministerstvo vnitra [cit. 2016-12-9]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=67485&nr=384~2F2008&rpp=15#local-content>

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. c2016. Portál veřejné správy [online]. Praha: Ministerstvo vnitra [cit. 2016-12-9]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=58235&nr=435~2F2004&rpp=15#local-content>

7 SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

7.1 Seznam tabulek

Tabulka 1 Zastoupení zdravotně postižených v ČR	15
Tabulka 2 Klasifikace sluchového postižení podle různých kritérií	17
Tabulka 3 Posouzení výsledků audiometrie podle ztráty v decibelech pro vzdušné vedení v oblasti řečových frekvencí	22
Tabulka 4 Klasifikace sluchových vad podle WHO	23

7.2 Seznam grafů

Graf 1 Jaké je Vaše sluchové postižení?	34
Graf 2 Jaká místa nejraději navštěvujete s přáteli?	34
Graf 3 Dáváte přednost místům, kde jsou slyšící lidé, neslyšící lidé, nebo to nerozlišujete?	35
Graf 4 Cítíte se ve společnosti slyšících lidí dobře?	36
Graf 5 Snaží se s Vámi slyšící společnost komunikovat?	37
Graf 6 Jak s Vámi slyšící lidé komunikují?	38
Graf 7 Je pro Vás komunikace se slyšícími lidmi stresující?	38
Graf 8 Jaký máte názor na začleňování postižených osob do běžných škol? (Inkluzivní vzdělávání)	39
Graf 9 Jste spokojeni s nabídkou studijních oborů pro osoby sluchově postižené?	40
Graf 10 Co by podle Vás nejvíce pomohlo k lepšímu začlenění osob sluchově postižených do společnosti?	41
Graf 11 Pracujete nebo jste někdy pracoval/a?	42
Graf 12 Jak jste našel/a Vaše poslední zaměstnání?	42
Graf 13 Bylo těžké pro Vás nalézt práci?	43
Graf 14 Jak dlouho Vám trvalo, než jste našel/a poslední zaměstnání?	44
Graf 15 Jste spokojeni s nabídkou zaměstnání na trhu práce pro osoby sluchově postižené?	44
Graf 16 Co by Vám pomohlo k nalezení lepší pracovní pozice?	45
Graf 17 Vaše stávající/poslední pracovní pozice	46
Graf 18 Jsou/byli k Vám zaměstnavatelé ochotní?	47
Graf 19 Je pro Vás komunikační bariéra na pracovišti překážkou?	47
Graf 20 Pohlaví	48
Graf 21 Věk	49
Graf 22 Dosažené vzdělání	50
Graf 23 Ekonomická aktivita	50
Graf 24 V jakém kraji žijete?	51

8 PŘÍLOHY

Příloha I Dotazník

Vážení respondenti,

Do rukou se vám dostává dotazník, jehož účelem je zjistit, jakým způsobem probíhá začleňování sluchově postižených osob do společnosti a pracovního života. Průzkum je anonymní a probíhá ve spolupráci Soukromé vysoké školy ekonomické a Unie neslyšících Brno.

Děkujeme za váš čas!

1. Jaké je Vaše sluchové postižení?

Nedoslýchavý

Neslyšící

Ohluchlý

Jiné.....

2. Jaká místa nejraději navštěvujete s přáteli? Můžete uvést více možností.

.....

3. Dáváte přednost místům, kde jsou slyšící lidé, neslyšící lidé, nebo to nerozlišujete?

Slyšící

Neslyšící

Nerozlišuji

Pokud slyšící/ neslyšící, uveďte důvod.....

4. Cítíte se ve společnosti slyšících lidí dobře?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

Záleží na lidech

Pokud ne, uveďte důvod.....

5. Snaží se s Vámi slyšící společnost komunikovat?

Ano

Spíše ano

Spíše Ne

Ne

Záleží na lidech

6. Jak s Vámi slyšící lidé komunikují? Můžete uvést více možností.

Mluvená řeč

Prstová abeceda

Znakový jazyk

Totální komunikace

Prostřednictvím tlumočnicka

Jiné.....

7. Je pro Vás komunikace se slyšícími lidmi stresující?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

Nekomunikuji se slyšícími lidmi

Záleží na lidech

8. Jaký máte názor na začleňování postižených osob do běžných škol? (Inkluzivní vzdělávání)

.....
.....

9. Jste spokojený s nabídkou studijních oborů pro osoby sluchově postižené?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

Pokud ne, uveďte důvod.....

10. Co by podle Vás nejvíce pomohlo k lepšímu začlenění osob sluchově postižených do společnosti?

.....
.....

11. Pracujete nebo jste někdy pracoval/a?

Ano

Ne

Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, pokračujte prosím v následujících otázkách. Pokud jste však odpověděl/a ne, přejděte prosím na otázku č. 20.

12. Jak jste našel/a Vaše poslední zaměstnání?

Úřad práce

Agentura

Inzerce

Známí

Pomocí organizace pro osoby se sluchovým postižením

Jiné.....

13. Bylo / je těžké pro Vás nalézt práci?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

14. Jak dlouho Vám trvalo, než jste našel/a poslední zaměstnání?

Méně než měsíc

Měsíc až půl roku

Půl roku až rok

Více jak rok

15. Jste spokojeni s nabídkou práce pro osoby sluchově postižené na trhu práce?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

Pokud ne, uveďte důvod.....

16. Co by Vám pomohlo k nalezení lepší pracovní pozice?

.....
.....

17. Vaše stávající/poslední pracovní pozice?

.....

18. Jsou / byli k Vám zaměstnavatelé ochotní?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

19. Je / byla pro Vás komunikační bariéra na pracovišti překážkou?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

Pokud ano, uveďte důvod

20. Pohlaví

Muž

Žena

21. Věk

15-26

27-40

41-60

61 a více

22. Dosažené vzdělání

Základní

Vyučen

Středoškolské

Vyšší odborné

Vysokoškolské

23. Ekonomická aktivita

Zaměstnanec

OSVČ

Senior

Na mateřské dovolené

Student

Nezaměstnaný

24. V jakém kraji žijete?

Hlavní město Praha

Středočeský kraj

Jihočeský kraj

Plzeňský kraj

Karlovarský kraj

Ústecký kraj

Liberecký kraj

Královéhradecký kraj

Pardubický kraj

Olomoucký kraj

Moravskoslezský kraj

Jihomoravský kraj

Zlínský kraj

Kraj Vysočina

Žijí v zahraničí

Zdroj: Vlastní zpracování